

Lovforslaget

vedtoges enstemmigt med 170 stemmer.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Tredje behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1963 til 31. marts 1964.

Ændringsforslag.

Af *finansministeren*, tiltrådt af et *flertal* af finansudvalget (socialdemokratiets medlemmer, Carl Petersen, Kaj Andresen, Ditlevsen, Gorrsen, Lysholt Hansen, Horn, Peter Jørgensen og Peter Kristensen (Ålborg), medlem for det radikale venstre Grethe Philip samt medlem for socialistisk folkeparti Skræppenborg-Nielsen):

Til § 1. Skatter og afgifter.

1) 2.01.94. Indkomstskat af personer.

Summen 3.490.000.000 kr. forhøjes med 200.000.000 kr.

2) Ny standardkonto 2.04.94. Forhøjet bidrag til folke- og invalidepension.

Kontoen opføres med 90.000.000 kr.

Til § 11. Landbrugsministeriet.

3) 9.21.61. Tilskud til kornudligningsfonden.

Summen 20.000.000 kr. forhøjes med 1.700.000 kr.

(Anden behandling af lovforslaget (nr. 47) findes i tidenden sp. 3555, finansudvalgets tillægsbetænkning i tillæg D sp. 3165).

Der var stillet 1.533 ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Uden for tillægsbetænkningen var der stillet følgende ændringsforslag:

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ved ændringsforslag nr. 1 i finansudvalgets tillægsbetænkning søges kontoen nedsat med 25.000.000 kr. til 3.490.000.000 kr. Nærværende forslag er udtryk for et ændret skøn over provenuet efter de senest foreliggende oplysninger.

Til nr. 2.

Der henvises til loven om ændring i lov om invalide- og folkepension, hvorefter bidraget forhøjes fra 1¹/₄ pct. til 1³/₄ pct. Om beløbets hensættelse på en særlig konto i Danmarks nationalbank henvises til nr. 13.

Til nr. 3.

Finanslovforslaget angår alene udgifterne i perioden april-august 1963 til formalings-tilskud og udbetaling af godtgørelse i henhold til § 3, stk. 3 og 4, i kornloven for høståret 1962-63.

I perioden september 1963-marts 1964 skønnes udgiften i henhold til § 3, stk. 3 og 4, i kornloven for høståret 1963-64 at ville andrage 1,7 mill. kr.

4) 9.21.88. Tab på overskudsbeholdning af brødkorn.

Summen 45.000.000 kr. forhøjes med 20.000.000 kr.

5) 9.21.88. Lagerleje for brødkorn på kontraktlagre.

Summen 2.500.000 kr. forhøjes med 11.700.000 kr.

6) 9.21.93. Formalingsafgifter.

Summen opføres med 7.400.000 kr.

7) Ny hovedkonto 10.04. Udgifter i henhold til lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.

61. Til landbrugets rationaliseringsfond.

Kontoen opføres med 150.000.000 kr.

61. Til dispositionsfonden.

Kontoen opføres med 100.000.000 kr.

61. Til fonden til gennemførelse af mejerirationalisering.

Kontoen opføres med 10.000.000 kr.

61. Til nedsættelse af prisen på kunstgødning.

Kontoen opføres med 50.000.000 kr.

Til § 15. Arbejds- og socialministerierne.

8) 3.03.62. Tilskud til invalideforsikringsfonden.

Summen 534.700.000 kr. forhøjes med 7.000.000 kr.

Til nr. 4.

Det på finansloven optagne beløb vedrører alene overskudsbeholdninger af høst 1962. Af høst 1963 må ligeledes forventes et ikke ubetydeligt tab for statskassen. Kun en del af tabet på brødkornsoverskuddet af høst 1963 vil blive konstateret i finansåret 1963-64. Tabets størrelse vil afhænge af afleveringernes størrelse og af de priser, der kan opnås ved salget af brødkorn. Tabet ved salg i finansåret 1963-64 anslås med de nævnte forbehold til 20 mill. kr.

Til nr. 5.

På finanslovforslaget er til lagerleje af brødkorn af høst 1962 optaget 2,5 mill. kr. Udgiften må imidlertid antages at blive 3,6 mill. kr. større.

Udgiften til kontraktlagerleje for brødkorn af høst 1963 må i perioden fra høstårets begyndelse til 31. marts 1964 antages at blive 8,1 mill. kr. under forudsætning af, at en væsentlig del af høst 1963 afleveres i de første måneder af høståret.

Til nr. 6.

I henhold til kornloven for høståret 1963-64 skal der af møllerne i tiden fra høstårets begyndelse til finansårets udgang betales formalingsafgifter, der skønnes at ville andrage 7,4 mill. kr.

Til nr. 7.

Der henvises til loven om afsætning af danske landbrugsvarer m. m.

Til nr. 8, 9 og 10.

Der henvises til loven om særligt tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister samt om forhøjelse af grænsen for hjælp til underhold.

9) 3.05.62. Statens andel i udgifterne til folkepension.

Summen 1.417.000.000 kr. forhøjes med 25.000.000 kr.

10) 4.01.62. Til enkepension.

Summen 45.000.000 kr. forhøjes med 1.000.000 kr.

Til § 23. Finansministeriet.

11) 1.98.89. Til imødegåelse af merudgifter ved pris- og lønstigninger m. v.

Summen 260.000.000 kr. forhøjes med 35.000.000 kr.

Til § 30. Statens formue- og kapitalkonti.

12) II. A. Indenlandsk statsgæld. A. Indtægt. Forøgelse af gælden.

Summen 40.700.000 kr. forhøjes med 520.000.000 kr.

13) II. D. Mellemværende med Danmarks nationalbank.

Ny konto 3. Konto vedrørende invalide- og folkepension.

B. Udgift.

Indsat på kontoen..... 90.000.000 kr.

Til nr. 11.

Ved ændringsforslag nr. 1213 i finansudvalgets tillægsbetænkning søges kontoen reduceret med 40 mill. kr. til 260 mill. kr. Nærværende forslag har relation til loven om ændringer i lov om lønninger og pensioner m. v. til statens tjenestemænd. Det foreslåede beløb omfatter endvidere statens udgifter i henhold til lov om forlængelse af kollektive overenskomster. Beløbet vil ved tillægsbevillingsloven blive fordelt på de konti, hvoraf udgifterne skal afholdes.

Til nr. 12.

Ved ændringsforslag nr. 1525 i finansudvalgets tillægsbetænkning søges kontoen forhøjet med 25 mill. kr. Nærværende forslag er en følge af vedtagelsen af loven om bunden opsparing for skatteåret 1963-64.

Til nr. 13.

Der henvises til bemærkningerne til nr. 2.

Kaj Andresen: Når det ved finanslovsfor-
slaget første behandling fra flere sider med
tilfredshed blev bemærket, at finansmini-
steren havde fremsat, hvad den højtærede
finansminister selv kaldte et realistisk finans-
lovsforslag, og når der derfor stilledes for-

ventninger til, at forslaget dermed var ført
så meget à jour, som det var muligt, kan
det ikke bestrides, at det er med nogen
skuffelse, man må konstatere, at antallet
af ændringsforslag i tillægsbetænkningen
med 1.533 har sat ny rekord, oven i købet

[Kaj Andresen.]

en rekord, der betyder næsten en fordobling af, hvad vi i de senere år har haft af ændringsforslag.

Det må betyde, at det fremsatte finanslovsforslag altså alligevel ikke har været realistisk nok, og det er så stort et antal ændringsforslag, at det både for finansministeriet, der skal foretage den første gennemgang og sortering, og for finansudvalget bliver særdeles svært at klare det inden for de givne tidsfrister.

Forklaringen på de mange ændringsforslag er vel nok den, at det er tilstræbt så vidt muligt at få den endelige finanslov til at dække alle beregnelige udgifter for det kommende finansår, så at tillægsbevillingerne til gengæld skulle kunne begrænses til et minimum . . .

Formanden: Jeg henstiller, at der også under denne sags behandling er ro i salen.

Kaj Andresen: . . . Det ville dog være ønskeligt, om det samme i de kommende år kunne opnås uden et så stort antal ændringsforslag, og jeg vil spørge den højtærede finansminister, om han ikke tror, det vil være muligt at tilrettelægge budgetlægningen sådan, at denne ophobning af ændringsforslag ikke finder sted. I modsat fald kan der nok sættes et spørgsmålstegn ved, om det er mere betryggende — set fra bevillingsmyndighedernes side — at opnå en mere realistisk finanslov end under en videre ramme at behandle ekstrabevillingerne under tillægsbevillingsloven. Det sidste giver i hvert fald mere tid til at vurdere de enkelte ansøgninger.

Den højtærede finansminister har selv givet udtryk for betænkeligheder ved årets rekordhøst af ændringsforslag, og jeg håber, at man vil tage budgetlægningsproblemerne samt forholdet mellem finanslov og tillægsbevillingslov op til en nærmere og resultatrig overvejelse.

Ændringsforslagene falder i 2 afsnit, idet de egentlige 1.533 ændringsforslag er op-

trykt i tillægsbetænkningen medens de ændringsforslag der er en følge af helhedsløsningen — i alt 13 — findes på sp. 4703-08 i tidenden og senere vil blive optaget i tillæg D. — sp. 4417-22 — til Folketingstidende.

Ved finanslovsforslagets første behandling gav finansministeren tilsagn om, at forslaget skulle blive bragt i overensstemmelse med den økonomiske oversigt, og dette er — i hvert fald i et vist omfang — sket, således at en del af ændringsforslagene er af mere formel karakter.

Ser man bort fra virkningerne af helhedsløsningen, er den samlede nettovirkning af ændringsforslagene ikke så overvældende, som antallet af ændringsforslag giver udtryk for.

På udgiftssiden er der en nettostigning på ca. 45 mill. kr. og på indtægtssiden en merindtægt på ca. 57 mill. kr., eller i alt en samlet virkning på ca. 12 mill. kr. i merindtægt. Da der imidlertid er sket overflytninger og anvendt reserver fra det oprindelige finanslovsforslag på omkring 200 mill. kr., er bruttostigningen på udgiftssiden ikke 45 mill. kr., men omkring 250 mill. kr., og her til kommer så de beløb, som helhedsløsningen påfører budgettet. Det følger heraf, at det oprindelige finanslovsforslags udgiftsramme på 9,8 milliarder kr. er forøget til 10,3 milliarder kr.

Til gengæld er indtægterne forøget fra oprindelig 10,4 milliarder kr. til 10,8 milliarder kr., således at overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet nu udgør ca. 512 mill. kr. mod tidligere ca. 612 mill. kr. Når indkomsterne er steget så stærkt, skyldes det især, at de direkte skatter efter de nyeste skøn vil indbringe betydeligt mere end oprindeligt beregnet.

Jeg skal knytte nogle bemærkninger til de ændringsforslag, der er stillet af ministrene, og omtale de konsekvenser, de vil få for det samlede budget.

På § 1, skatter og afgifter, er den samlede merindtægt på 359,9 mill. kr. Den fremkommer som forskellen mellem merindtægter på i alt 390,2 mill. kr. og mindre-

[Kaj Andresen.]

indtægter på i alt 30,3 mill. kr. Merindtægterne er følgende: de personlige skatter på indkomst, der i det første skøn med tilhørende ændringsforslag betød en nedsættelse på 25 mill. kr., men ved det senere skøn og nyt ændringsforslag er forøget med 200 mill. kr., altså en nettovirkning på 175 mill. kr. Indkomstskat af selskaber er forøget med 90 mill. kr., formueskat med 15 mill. kr., efterbetalinger med 3 mill. kr. og bøder med 2 mill. kr. Folkepensionsbidragets forøgelse ved forhøjelsen af bidragsprocenten med $\frac{1}{2}$ pct. giver en forøgelse på 90 mill. kr., og endelig udgør en reduktion af overførslen af motorafgifterne 15,2 mill. kr. Dette sidste beløb er udtryk for, at man annullerer finanslovsforslagets overførsel af en del af motorafgifterne til § 23, nemlig til refusion af tolddepartementets administrationsudgifter. Det er en postering af rentformel karakter, som tilsigter at tilvejebringe overensstemmelse mellem finansloven og den økonomiske årsoversigt. Mindreindtægterne er: rets- og boafgifter på 30,3 mill. kr., og det er en ompostering med samme formål som den førnævnte vedrørende motorafgifterne.

Jeg går så til § 2, statsvirksomhederne. Ved ændringsforslag nedsættes de samlede udgifter til statsvirksomhederne med ca. 23,3 mill. kr. — fra ca. 40,1 mill. kr. til ca. 16,8 mill. kr. Mindreudgiften skyldes, at man ved ændringsforslag har indarbejdet de økonomiske virkninger af loven om forhøjelse af portointægten m. v. Disse virkninger er for finansåret 1963-64 opgjort til 35,1 mill. kr. Da der samtidig er fremkommet forslag om merudgifter på sammenlagt 11,8 mill. kr. bliver nettoresultatet en mindreudgift på de nævnte ca. 23,3 mill. kr. Merudgifterne på i alt 11,8 mill. kroner fordeles sig således: på statsbanerne 2,4 mill. kr., på post- og telegrafvæsenet 9 mill. kr., på statshavnene minus 0,9 mill. kr., på lufthavnene 1,2 mill. kr. og på „andre“ 0,1 mill. kr., i alt 11,8 mill. kr.

Merudgiften for statsbanerne på 2,4 mill. kr. er fremkommet som forskellen mellem indtægter på 2,5 mill. kr. og udgifter på 4,9 mill. kr. Indtægterne hidrører fra udleje af arealer samt kioskafgifter, medens merudgifterne hovedsagelig skyldes lønninger til

ikke-tjenestemænd samt vedligeholdelse af banelegeme og materiel.

Under post- og telegrafvæsenet er der — når der bortses fra portoforhøjelsens merindtægtsbeløb, 35,1 mill. kr. — en merudgift på 9 mill. kr., der fremkommer som forskellen mellem forøgede indtægter på 4,1 mill. kr. og øgede udgifter på 13,1 mill. kr. Merindtægterne skyldes hovedsagelig rente- og kursavance vedrørende postgirovirksomheden. Merudgifterne medgår til lønninger, drift og vedligeholdelse af postanlæg, lokaleleje og forrentning.

På statshavnene budget bliver der som følge af forøgede lejeafgifter samt skibs- og vareafgifter tale om en mindreudgift på ca. 0,9 mill. kr.

Under lufthavnene er der en merudgift på 1,2 mill. kr., der fremkommer som forskellen mellem merindtægter på 4,2 mill. kr. og merudgifter på 5,4 mill. kr. Merindtægterne falder hovedsagelig på lejeafgifter samt andre afgifter og salgsindtægter i Københavns lufthavn. Merudgifterne skyldes fortrinsvis, at man fra § 16, ministeriet for offentlige arbejder, overfører en udgift på ca. 4,8 mill. kr., som udgør $\frac{1}{3}$ af de samlede driftsudgifter ved sikringstjenesterne, til lufthavnens budget.

På § 3, rentekontoen, skyldes den budgetterede merudgift præmieudgiften til 1. trækning af statens præmieobligationslån af 1963.

§ 4 angår adskillige indtægter. Mindreindtægten her på ca. 7,8 mill. kr. er udelukkende af formel karakter, idet man formindsker klasselotteriets overskud med det beløb, der medgår til administration af lotteriet. Administrationsudgiften har tidligere været afholdt over finansministeriets budget, og omposteringen foretages kun for at skabe overensstemmelse mellem finanslovsforslaget og det økonomiske skøn.

Under statsministeriet, § 8 A., er der en merudgift på 1,1 mill. kr. Den hidrører så godt som udelukkende fra en forhøjelse af tilskuddet til national, kulturel virksomhed.

Hvad angår § 9, ministeriet for Grønland, er der en samlet udgiftsstigning på ca. 5,6 mill. kr., og den hidrører fra en lang række konti, specielt sundhedsvæsenet, skolen og Grønlands tekniske Organisation.

Når udenrigsministeriets budget, § 10,

[Kaj Andresen.]

udviser en mindredgift på ca. 1,4 mill. kr., skyldes det, at Danmarks bidrag til De Forenede Nationers ordinære budget ned-sættes med 1,65 mill. kr. Dette gøres, fordi en del af det danske bidrag for 1964 først forfalder til betaling efter 1. april 1964.

Jeg går derefter til § 11, landbrugsministeriet. Merudgiften på i alt 351,2 mill. kr. skyldes først og fremmest helhedsløsningens gennemførelse. Det drejer sig om 336 mill. kr. til forskellige landbrugsordninger. Derudover falder godt 10 mill. kr. på veterinærnærdirektoratet; det er en følge af statens overtagelse af kontroludgifterne i forbindelse med landbrugseksporten. Det kan desuden nævnes, at der er et forøget tilskud til Hedeselskabet på 1,3 mill. kr. og et yderligere bidrag til FAO på ca. 1 mill. kr.

§ 13, indenrigsministeriet. Af merudgiften på i alt 37,9 mill. kr., skyldes i alt 27,1 mill. kr. forøgelse af refusionen af sygehusudgifter. Af beløbet falder 24 mill. kr. på kommunale sygehuse og 3,1 mill. kr. på private sygehuse. Forslagene er udtryk for ændrede skøn på basis af de senest foreliggende regnskabstal. Desuden er der forslag om forhøjelse af tilskuddet til kræftens bekæmpelse på ca. 2 mill. kr., merudgifter til statshospitalerne på ca. 1,4 mill. kr. og merudgifter til civilforsvaret på ca. 5,1 mill. kr.

§ 14, boligministeriet. Af merudgiften på i alt ca. 4,9 mill. kr. falder 3,3 mill. kr. på tilskud til sanering af usunde bydele, ca. 0,4 mill. kr. på overordentlig vedligeholdelse af de under boligministeriet hørende bygninger. 350.000 kr. udgør tilskud til Dansk Standardiseringsråd, medens resten fordeles på landsplanudvalget, byudviklingsudvalg, byplannævn o. lign.

På arbejds- og socialministeriernes budget, § 15, er der en samlet merudgift på 55,4 mill. kr. Heraf skyldes de 33 mill. kr. loven om særlige tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister, nemlig folkepensionister 25 mill. kr., invalideforsikringsfonden 7 mill. kr. og enkepensionister 1 mill. kr., hvortil kommer et yderligere tilskud til invalideforsikringsfonden på 3 mill. kr. Tilskuddene til anerkendte arbejdsløsheds-kasser forøges med 9 mill. kr., medens indtægterne ved folke- og invalidepensionsbidrag reduceres med henholdsvis 5,2 mill. kr. og 1,3 mill. kr. Jeg vil formode, at disse

reduktioner med de nyeste skøn over indkomsterne ikke bliver aktuelle.

For ministeriet for offentlige arbejder, § 16, er der budgetteret en mindredgift på ca. 3,9 mill. kr. Den fremkommer ved, at $\frac{1}{3}$ af sikringstjenesternes samlede driftsudgifter eller ca. 4,8 mill. kr. overføres til § 2.E. Statens lufthavne.

§ 17, handelsministeriet. Af merudgiften på i alt ca. 6,6 mill. kr. falder 1,8 mill. kr. på tilskud til teknologiske institutter, 3 mill. kr. udgør tilskud til byerhvervenes konsulenttjeneste, medens den resterende del af merudgiften fordeler sig på en lang række konti.

Ser man på § 18, justitsministeriet, viser det en mindredgift på i alt 27,9 mill. kr. Den skyldes, at rets- og boafgifter på i alt 30,3 mill. kr. overføres fra § 1 til § 18. Der er således faktisk tale om merudgifter på ca. 2,4 mill. kr., hvoraf 850.000 kr. skyldes forøgelse af tilskuddet til Dansk Forsorgs-selskab, ca. 650.000 kr. medhjælp til motorsagkyndige og ca. 500.000 kr. medhjælp til retterne.

På § 19, kirkeministeriet, er merudgiften ca. 2,9 mill. kr. Heraf skyldes 2,3 mill. kr. merudgift ved ydelse af bestillingstillæg til provster og præster, medens godt 400.000 kr. udgør tilskuddet til Dansk Kirke i Udlandet som første del af en 4-årig bevilling til byggearbejder vedrørende præsteboliger i Sydslesvig.

På § 20, undervisningsministeriet, er de samlede merudgifter ca. 49,8 mill. kr. Heraf falder en væsentlig del på teknisk undervisning m. v., således ca. 10 mill. kr. som tilskud til teknika, ca. 10,2 mill. kr. til tekniske skoler og ca. 4,1 mill. kr. til handelsskoleundervisningen. På de højere læreanstalter er der også en række merudgifter, således Københavns universitet ca. 3,3 mill. kr., Århus universitet ca. 3,1 mill. kr. og polyteknisk læreanstalt ca. 1,6 mill. kr. Af de øvrige merudgifter kan nævnes tilskud til ungdoms- og aftenskoler på ca. 2,2 mill. kr., rigshospitalet ca. 1,7 mill. kr., militærhospitalet ca. 1 mill. kr., gymnasieskolerne ca. 2,5 mill. kr. og tilskud til dansk sprog og kultur i udlandet ca. 2,9 mill. kr.

Jeg kommer så til § 21, ministeriet for kulturelle anliggender. Af den samlede merudgift på ca. 8 mill. kr. skyldes ca. 2,1

[Kaj Andresen.]

mill. kr. de lovbestemte tilskud til biblioteker. På det kgl. akademi er der merudgifter på ca. 1,9 mill. kr., og tilskud til orkestre forhøjes med ca. 1 mill. kr.

På § 23, finansministeriet, er der sket betydelige forskydninger. Ved de stillede ændringsforslag fremkommer der på dette budget en merudgift på ca. 56,7 mill. kr. Det skyldes, at man ved ændringsforslag først har formindsket de hensatte reserver med sammenlagt 100 mill. kr., nemlig 40 mill. kr. af de 300 mill. kr., der var hensat til imødegåelse af løn- og prisstigninger, og 60 mill. kr. af de 100 mill. kr., som var foreslået til imødegåelse af merudgifter ved nybevillinger. Ved senere ændringsforslag er det første beløb igen forhøjet med 35 mill. kr. som følge af loven om forhøjelse af lønninger og pensioner samt lov om kollektive aftaler. Endvidere er der fra § 4 overført en refusion på 7,8 mill. kr. til dækning af klasselotteriets udgifter. Over for disse mindreudgifter fremkommer der en merudgift på ca. 15 mill. kr., fordi man har opgivet en overførsel fra motorafgifterne på § 1 til refusion af toldvæsenets udgifter.

På § 25, særlige fonde, viser budgetafsnittet en formindskelse af overskuddet på ca. 1,5 mill. kr. Dette skyldes, at henlæggelsen til radiospredningsfonden formindskes med 5,4 mill. kr., medens indtægterne under den grønlandske konjunkturudligningsfond og Danmarks erhvervsfond forøges med henholdsvis 2,3 og 2,1 mill. kr.

På § 27, anlægsudgifter, er det samlede resultat af ændringsforslagene en merudgift på ca. 24 mill. kr. Ved bedømmelsen heraf må det tages i betragtning, at reserven, som var på 60 mill. kr., foreslås reduceret med 30 mill. kr., og at det amerikanske bidrag til flådebygningsprogrammet på 50 mill. kr. er overført fra § 30 til § 27. Der er således reelt tale om ændringsforslag på i alt ca. 104 mill. kr., hvoraf statsbanerne skal anvende de 7,8 mill. kr., post- og telegrafvæsenet 21,1 mill. kr., statshavnene 14 mill. kr., lufthavnene 4,8 mill. kr., den kgl. grønlandske handel 1,4 mill. kr., landbrugsministeriet 3,8 mill. kr., indenrigsministeriet 0,9 mill. kr., handelsministeriet 20 mill. kr., justitsministeriet 0,7 mill. kr., undervisningsministeriet 20 mill. kr., ministeriet for kulturelle anliggender 1,3 mill.

kr., radiospredningsfonden 6 mill. kr. og andre 2,2 mill. kr.

Under § 28, tilskud til anlægsarbejder, er den samlede merudgift 14 mill. kr. Heraf 7,5 mill. kr. som tilskud til skolebyggeri i henhold til lov om folkeskoler og 6,5 mill. kr. som tilskud til gymnasiebyggeri.

På § 30, formue- og kapitalbudgettet, er budgetteret bl. a. en indtægtsforøgelse på 520 mill. kr. som provenu af den bundne opsparing og 25 mill. kr. gennem salg af præmieobligationer. På udgiftssiden budgetteres merudgifter til udlån på 67 mill. kr., men da reserven samtidig foreslås nedsat med 50 mill. kr., er der i realiteten tale om merudgifter på 117 mill. kr. Af større udlånsposter kan nævnes udlån til skoler for erhvervsuddannelse 30,9 mill. kr., til seminarier 16 mill. kr., til gymnasier 9,5 mill. kr., til højskoler og landbrugsskoler 11 mill. kr., til sanering af gamle bygninger 7,4 mill. kr. og til elværker 6,6 mill. kr.

Med den før omtalte overførsel af indtægten ved det amerikanske bidrag til flådebygningsprogrammet fra § 30 til § 27, ved formindskelse af overskuddet på drifts- og anlægsbudgettet med ca. 100 mill. kr., med de 90 mill. kr. vedrørende folkepensionsbidrag, der indsættes i nationalbanken, og ved de øvrige mindre bevægelser på kapitalbudgettet bliver det samlede resultat, at indbetalingen til Danmarks nationalbank, altså kasseoverskuddet, som i finanslovsforslaget er opgjort til ca. 168 mill. kr., forøges med ca. 329 mill. kr. til 497 mill. kr. Heraf er dog de 90 mill. kr. hensat med særlige formål vedrørende folkepension.

Angående ændringsforslag, hvorom der ikke er enighed i udvalget, enten fordi de kun er tiltrådt af et flertal, eller fordi de er stillet af et mindretal, skal jeg sige, at for de flestes vedkommende drejer det sig om forsvarsmæssige og civilforsvarsmæssige områder, hvor socialistisk folkeparti enten ikke har tiltrådt ændringsforslag eller selv stiller ændringsforslag om bevillingernes bortfald. En drøftelse heraf ville mere blive en forsvarspolitisk end en finanspolitisk debat, og det skal jeg afstå fra. Jeg anbefaler at stemme for de ændringsforslag, som er tiltrådt af hele udvalget minus det søede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen og at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af det ærede medlem.

[Kaj Andresen.]

Ændringsforslag nr. 1376 er tiltrådt af et flertal, nemlig udvalget minus venstre og de konservative. Det drejer sig om 550.000 kr. som sidste del af en bevilling til detailprojektering af en udvidelse af Danmarks farmaceutiske højskole, der ligesom andre af vore læreanstalter lider så hårdt under pladsmangel og er så utidssvarende, at en modernisering er nødvendig. Tanken om at flytte højskolen til provinsen har været fremme, men en udbygning af den eksisterende skole på Nørre Fælled anses for tiden for at være det mest rationelle, og jeg anbefaler ændringsforslaget.

Ændringsforslag nr. 1429 om erhvervelse af ejendommen Rågegården for 1 mill. kr. er tiltrådt af det samme flertal. Det drejer sig om et led i en større samlet fredningsplan ved nordkysten, og jeg kan også anbefale dette ændringsforslag.

Om ændringsforslag nr. 1382 gælder, at det er stillet af venstre, de konservative og det ærede medlem hr. Skråppenborg-Nielsen. Ændringsforslaget drejer sig om bortfald af den foreslåede bevilling på 592.380 kr. til køb af et detailprojekt vedrørende statens museum for kunst. Sagen blev allerede drøftet under første behandling, så jeg skal nøjes med at anbefale at stemme mod ændringsforslaget.

For de fleste af de ændringsforslag, som er stillet af venstre og de konservative, gælder det, at de er gengangere fra tidligere år. Det gælder således forslaget om bortfald af en bevilling på 5 mill. kr., som egnsudviklingsrådet skal kunne anvende som tilskud til projekteringer og undersøgelser, og af 3 mill. kr. som udlån til kommuner, der f. eks. ved grundkøb kan fremme en egnsudvikling.

En gangen er også ændringsforslaget om bortfald af bevillingen på 10 mill. kr., som boligministeren kan anvende til udlån til projekteringsudgifter ved boligbyggeri, hvortil der søges statsstøtte, og til grundkøb. Det kunne lyde som en større besparelse, men det er det egentlig ikke, da der alene er tale om lån, som tilbagebetales til staten, så snart statsgarantien bliver effektiv, og der har ikke hidtil for staten været tab på disse udlån.

Nyt er derimod underændringsforslaget under nr. 1286, hvorved man foreslår bort-

fald af en bevilling på 1.175.000 kr. til oprettelse af FM-sendere for program 3. Jeg skal ikke komme ind på en drøftelse af program 3, men forholdet er det, at denne sender allerede nu kan aflyttes her i København, på Fyn og omkring Århus via eksisterende FM-sendere. Skal hele landet dækkes, vil det kræve 6 nye FM-sendere, og deres etablering koster det nævnte beløb. Mit parti er af den opfattelse, at lyttere ud over det øvrige land, som betaler samme licens, har krav på samme lyttemuligheder som de 3 nævnte områder, og jeg skal derfor anbefale at stemme mod det stillede underændringsforslag og i øvrigt mod de førnævnte ændringsforslag stillet af venstre og det konservative folkeparti.

Jeg vender mig så til ændringsforslag nr. 1239 til § 23. Her foreslår venstre og det konservative folkeparti indsat en ny tekst-anmærkning, hvorefter det påhviler finansministeren at træffe sådanne forholdsregler, at der opnås en besparelse på 200 mill. kr.

Jeg forstår, at oppositionspartierne nu vil indlede en ny praksis, der oven i købet strider mod deres tidligere opfattelse. Så vidt jeg har forstået, har de to partier været modstandere af at lovgive over tekstanmærkninger, ikke mindst har modstanden ytret sig, når det drejede sig om store beløb, og her er det jo 200 mill. kr., man vil lovgive om. Jeg mener endda at erindre, at man for nylig havde ønske om — gennem et samråd — at anmode finansministeren om at få strøget så mange som muligt af de allerede eksisterende tekstanmærkninger. Det harmonerer dårligt med den nu anvendte fremgangsmåde.

Jeg synes, at alene formen for fremsættelse af så vidtgående ændringsforslag som en reduktion af statsudgifterne med 200 mill. kr. er, kan betegnes som særdeles angribelig, og — vil jeg gerne føje til — ikke rigtig værdig for de to store partier. Med et par linjer foreslår man en besparelse på 200 mill. kr. uden med ét ord at nævne eller blot antyde, hvad man mener besparelserne skal gå på. Man har sparesympati, men man har ikke noget at have den i.

Vi vil også være med til sparsommelighed i den offentlige husholdning, vel at mærke når det ikke betyder forringelse af de sociale, de uddannelsesmæssige, de beskæftigelses- og erhvervsfremmende faktorer,

[Kaj Andresen.]

Regeringen har i indeværende år vist evne og vilje til at holde udgifterne inden for de fastlagte rammer. Finansministeren har redegjort for, hvorledes regeringen og finansministeriet såvel ved gennemgang af finanslovsforslaget som af ændringsforslagene har foretaget en streng sortering og reducering af de af styrelserne fremførte ønsker.

Både statsministeren og finansministeren har erklæret, at der også i det kommende år vil blive fulgt en tilbageholdende linje, og at regeringen vil undersøge yderligere sparemuligheder. Når venstre og de konservative både ved finanslovsforslagets første behandling og gennem de sidste uger ved forhandlingerne her i tinget omkring udskrivningsloven og helhedsløsningen har rettet hårde bebrejdelser mod regeringen og regeringspartierne for manglende sparevilje, når man har fremstillet udgiftsstigningen både i kroner og øre, i procenter af indeværende års budget og af nationalindkomsten som unødvendig stor og taget patent på selv at ville spare, kunne man vel med god grund have ventet sig noget mere realistisk, noget mere kontant end dette lidt for billige forslag. Man udsteder en dækningsløs check, idet man skriver en anvisning på 200 mill. kr. til befolkningen, som man ikke selv vil anvise dækning for.

Her gælder i hvert fald ikke den undskyldning, som blev anvendt under helhedsløsningens behandling, at der ikke har været tid til og muligheder for at udarbejde egentlige forslag om, hvad besparelserne skal gå på.

Der blev allerede ved første behandling af ordførerne for de to partier talt om den grundige behandling, finanslovsforslaget måtte undergå, og der er virkelig foretaget en dybtgående gennemgang af alle forslagets paragraffer, ligesom samtlige ændringsforslag har fået deres behandling. Der har på alle områder, hvor det har været ønsket, været afholdt samråd med de respektive ministre. Her har man drøftet såvel store sager med millionbevillinger til skoleudvidelse og til uddannelse som små sager, f. eks. om det var rationelt, at kystbanetogene standsede ved Springforbi.

Derudover er der på finansudvalgets anmodning tilstillet udvalget en række over-

sigter og oplysninger til belysning af flere forskellige finansielle forhold. Man har fået en redegørelse over stigningerne i statsudgifterne i forhold til forligningsrammen for i år, fordelt på forskellige hovedposter. Der er udarbejdet oversigter over statens anlægsudgifter, både som de fremgår af finanslovsforslaget, og som de vil være, efter at ændringsforslagene er stillet. Man har fået en redegørelse vedrørende de lovbundne udgifter og oplysninger om samtlige statens lønudgifter, fordelt på lønninger, honorarer og medhjælp, samt stigningerne i det nye budget.

Dertil kommer, at man jo i bemærkningerne både til finanslovsforslaget og til ændringsforslagene har særdeles detaljerede oversigter over, hvad f. eks. anlægsudgifterne dækker af enkeltprojekter.

Når man alligevel fra oppositionspartiernes side afslutter sin spareovervejelser med blot at stille dette generelt holdte tekstanmærkningsforslag, så skal det noteres, at mangelen på konkret indhold i ændringsforslaget i hvert fald ikke har nogen saglig begrundelse, men kun kan have en politisk.

Det er ikke realistisk at mene, at finanslovsforslagets udgiftsramme kan nedskæres med 200 mill. kr., uden at det går ud over socialt betonedede udgifter, uddannelsessektoren eller nødvendige offentlige investeringer. Vi vil ikke være med hertil, og det er jo et spørgsmål, om det ikke netop i en økonomisk vanskelig periode er særdeles formålstjenligt, at der lægges særlig vægt på at løse de store fællesopgaver, der er en forudsætning for vore fremtidige muligheder — ikke mindst uddannelse og trafikudvikling — selv om det en tid betyder, at stigningen i privatforbruget ikke sker i så hastig en takt.

Man talte om agitatorisk tale, da statsministeren her i tinget hævdede, at en reduktion af udgifterne med et par hundrede millioner kroner ikke kunne finde sted uden bevillingspause på kulturelle og uddannelsesmæssige områder. Mon oppositionspartierne ikke med det her stillede ændringsforslag er kommet det agitatoriske så nær, som det overhovedet er muligt?

Om dette ændringsforslag kun endnu en enkelt bemærkning. Hvorfor egentlig 200 mill. kr.? Hvorfor ikke 178 mill. kr. eller

[Kaj Andresen.]

300 mill. kr.? Er de 200 mill. kr. alligevel udtryk for noget konkret, og hvis det er tilfældet, hvad da? Det minder jo lidt i sin generelt holdte form om et tidligere medlem, hr. Jensen-Brobys forslag om 600 mill. kr.s besparelse eller hans andet forslag om en 10 pct.s besparelse på alle ikke-lovbundne udgifter. Det sidste fik jo en såre krank skæbne.

Når man i øvrigt har kendskab til den ihærdighed og grundighed — og jeg vil også gerne føje til: saglighed — som repræsentanterne for de to partier udviser i finansudvalgets arbejde, må man endnu mere undres over, at de har stillet dette ændringsforslag. Jeg vil gerne bevare min gode tro til det ærede medlem hr. Damsgaard og det ærede medlem hr. Thestrup ved at mene, at det næppe kan være i overensstemmelse med deres inderste overbevisning, når de ærede medlemmer først i finansudvalget tiltræder finanslovsforslagets samtlige udgiftsposter og senere har tiltrådt samtlige ændringsforslag — med de få undtagelser, der er tale om — og derefter med et par linjer pålægger finansministeren at rive for 200 mill. kr. ud af det, man har accepteret, uden at anvise, hvor det skal ske. Men måske tror de ærede medlemmer sig med, at et flertal her i tinget nok skal forhindre, at denne nye geniale lovgivningsform realiseres. Af både saglige og formelle grunde må jeg anbefale at stemme imod ændringsforslaget.

Med de ændringsforslag, som sandsynligvis vedtages i dag, skulle vi være nået frem til en finanslov, der, så vidt jeg kan bedømme, netop vil være så realistisk, som vi har ønsket. Det er rigtigt, at stigningen i forhold til i fjor er stor, men vi har måttet erkende, at udgiftsførelserne stort set er knyttet til forhold, hvor staten er bundet af lovgivning eller aftaler. Den øvrige del af stigningen har sin årsag i, netop at der er søgt indkorporeret mange af de udgifter, som ellers ville komme på tillægsbevillingsloven. Der er ganske vist gennem ændringsforslagene sket væsentlige reduktioner af reserverne, og 40 mill. kr. til tillægsbevillinger på driften er ikke meget, heller ikke 30 mill. kr. til anlæg. Jeg vil derfor bede den højtærede finansminister her ved denne behandling give udtryk for sin vurdering af

det kommende års tillægsbevillinger, set i forhold til de afsatte reserver.

I øvrigt anbefaler jeg på mit partis vegne at stemme for alle de ændringsforslag, der er stillet af ministrene, og stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af mindretal i finansudvalget.

Formanden: Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 13³⁰.

Mødet udsat kl. 11⁵⁵.

Mødet genoptaget kl. 13³⁰.

Formanden: I skrivelse af 27. d. m. meddeler folketingsmand Rimstad, at han på grund af en længere udenlandsrejse ikke vil kunne deltage i tingets møder i mindst 3 måneder, hvorfor han anmoder om, at der må blive tilstået ham orlov fra den 4. april d. a. at regne, og om at stedfortræderen må blive indkaldt.

Forhandlingen genoptoges.

Damsgaard: Efter finansudvalgets gennemgang og drøftelse af finanslovsforslaget for 1963-64 dels indbyrdes, dels med de fleste af ministrene er vi nået til tredje behandling, og jeg skal gøre nogle bemærkninger om enkelte af de stillede ændringsforslag.

I alt er der i finansudvalgets tillægsbetænkning stillet 1.533 ændringsforslag til finanslovsforslaget. Når de er samlet, er det jo et tykt bogværk; så mange mindes jeg aldrig vi har haft før, og det giver anledning til at sige følgende. I 1953 blev der som bekendt indført den ændring, at regeringen kunne vente med at fremlægge sit statsbudget, sit finanslovsforslag, til den sidste dag i november. Det var en udskydelse på 2 måneder i forhold til tidligere praksis. Formålet var det for så vidt rigtige, at ministerierne vandt tid til at udarbejde de enkelte dele af budgettet, så de havde

[Damsgaard.]

mere overblik over, hvad der kom af udgifter, der skulle med. Derefter måtte vi kunne forudse færre ændringsforslag, når vi nåede frem til februar-marts.

Sådan er det imidlertid ikke gået, tværtimod. Over 1.500 ændringsforslag, det er helt usædvanlig mange. Der kan måske være grund til at erindre om noget af det, der står klarest tilbage fra førstebehandlingen af finanslovsforslaget, det forslag, som den da nyudnævnte finansminister fremsatte. Det var forkyndelsen af, at ministeren nu kom med det ærlige finanslovsforslag, et forslag, som virkelig tog det hele med og gav folketingsmedlemmet et realistisk billede af de forventede indtægter og udgifter i det kommende finansår, sådan som regeringen så det.

I dag står vi altså over for 1.533 ændringsforslag til det „ærlige“ finanslovsforslag. Ja, ærlighed har åbenbart sine grader. Nu vil jeg godt tro, at den højtærede finansminister har en forklaring på, at der er så mange ændringsforslag, som der er. Der er imidlertid kun sket det, synes jeg, at ministerierne har taget to måneder af den knappe tid, finansudvalget har til sit arbejde med finanslovsforslaget. Jeg mener nok, denne kendsgerning burde give anledning til overvejelser.

Fra førstebehandlingen erindrer vi også stigningen i de offentlige udgifter på ca. 1 milliard kr. Det var en voldsom stigning i forhold til indeværende finansår. I dag står vi over for det ændrede finanslovsforslag med betydelige stigninger — er det 1.600 eller 1.700 mill. kr.? — det er vel, alt som man gør det op, og det skal jeg ikke blande mig i, men det er i alt fald kæmpebeløb.

Venstre har foreslået besparelser på ca. 22 mill. kr., i hovedsagen ud fra mere principielle grunde. Dertil kommer, at en række udgifter er resultat af lovforslag, som vi tidligere har stemt imod, men som nu er ved at blive ført ud i livet, og hvis virkninger vi derfor statsfinansielt nødvendigvis må tage til efterretning.

Hvad specielt anlægsbudgettet angår, gennemførte folketingsmedlemmet sidste år af hensyn til arbejdsmarkedssituationen en meget betydelig nedskæring, vistnok fra 1.080 mill. kr. i finanslovsforslaget til 920 mill. kr. Hver enkelt anlægsopgave blev kritisk gennem-

gået. Et lignende arbejde har venstre opfordret til at få udført igen, enten i forbindelse med den såkaldte helhedsløsning — jeg husker i hvert fald, at min partifælle, det ærede medlem hr. Henry Christensen, flere gange har anmodet herom — eller i forbindelse med finanslovsforslaget; men begge steder er det afvist. Først den dag da betænkningen skulle afgives, fik vi i finansudvalget en helt summarisk opstilling over anlægsudgifterne på de enkelte paragraffer, men ikke en specifikation. Folketinget har derved ikke fået nogen som helst rimelig mulighed for med henblik på besparelser at kunne foretage en nøje gennemgang af årets anlægsbudget.

Det må vist indrømmes, at det er overordentlig vanskelige vilkår for en opposition, der ikke har administrationen til hjælp, for at nå frem til konkrete besparelser. Denne betragtning er netop lige bakket op af en højtstående embedsmand, der vistnok står socialdemokratiet nær, nemlig min navnefælle, overtoldinspektør K. Damsgaard Hansen. Han skrev en udmærket kronik i Berlingske Tidende den 27. marts, altså i går. Jeg går ud fra, at det ærede medlem hr. Kaj Andresen ikke har læst denne kronik af sin partifælle, for så ville han måske næppe have været så hård over for oppositionen i henseende til at pege på de enkelte besparelsesområder. Må jeg have lov til, højtærede formand, at give et enkelt citat fra denne kronik, som jeg synes egentlig er ganske god. Der skrives til indledning:

„Da en kreds af ministre for nogle år siden sad og diskuterede den såkaldte importplan, kunne de ikke blive enige om, hvor den nødvendige begrænsning skulle ske. Landbrugsministeren var enig i, at der måtte spares valuta, men det kunne ikke ske ved at skære ned på tilførslerne til landbruget. Handelsministeren var lige så enig i spare nødvendigheden, men intet kunne undværes for så vidt angik materialer m. v. til industrien. Sådan gik man raden rundt. Alle havde sympati, men ingen havde noget at have den i.“

Det kunne måske overføres også til det dagsaktuelle.

Senere i kronikken står der:

[Damsgaard.]

„Kan der så spares på statens løbende udgifter til lønninger m. v. — ikke i form af lønnedskæringer, tværtimod, men ved begrænsning af antallet af ansatte?“

Her er jo et område. Det er lige oplyst for finansudvalget, at der i det kommende år skal ansættes yderligere 5.000 nye folk i centraladministrationen, og det er jo lige så vigtigt at kunne holde igen.

Men det, jeg særlig vil pege på, er, at til sidst i kronikken står der — og det synes jeg er et forsvar for den fremgangsmåde, vi i år har valgt fra oppositionens side —:

„Det er kort sagt i de tusinder af detaljer, besparelsesmulighederne tilsammen ligger, og kun dér. Hvem skal så have ansvaret for, at der virkelig sker noget? Det kan faktisk alene de embedsmæssige chefer klare, men dog kun med fornøden stærk backing fra ministre, folketing — og organisationerne . . .“

Det er egentlig de samme synspunkter, som ligger bag det, vi har gjort ved at bede finansministeren om at hjælpe os med at spare beløb, og af den grund foreslår venstre og det konservative folkeparti, at det i en tekstanmærkning pålægges den højtærede finansminister at begrænse stigningen i statens udgifter med 200 mill. kr.

Det må også tages i betragtning, at der sker en stigning fra 920 mill. kr. til enten 1.250 mill. kr. eller 1.280 mill. kr., altså en stigning i anlægsbudgettet på ca. 40 pct. Når hensyn tages til de klimatiske forholdsindvirkning på byggeri og andet, mon der så ikke alene af den grund kan blive brug for mindre beløb?

Men fremkomsten af vort ændringsforslag om denne tekstanmærkning hænger også nøje sammen med hele den økonomiske situation, vort land står i, og som jo også i høj grad har sat sit præg på folketingets arbejde i de sidst forløbne uger. Mit parti har, som det er bekendt, tidligere fremsat mange besparelsesforslag. Når vi denne gang har valgt i konkrete ændringsforslag alene at angive nogle eksempler, men i øvrigt

sammenfatter vore synspunkter i tekstanmærkningen, har det også en rent teknisk baggrund, sådan som også kronikken gav udtryk for. Det er jo regeringen, der sidder på hele administrationsapparatet, og som derfor i enkeltheder kan gennemgå hele finanslovens enorme område. Som opposition har vi ikke de samme muligheder, mener jeg, for at kunne stille konkrete forslag.

Hertil kommer så noget andet og måske fuldt så væsentligt. Det er jo sådan, at væsentlige besparelser ikke i første række nås gennem at skære ned, men gennem tilbageholdenhed over for udgiftsstigninger. Jeg er klar over, at det for en regering er langt det letteste, i hvert fald på kort sigt, at sige ja til alle de udgiftkrævende projekter, denne regering præsenteres for. Det er imidlertid langt fra givet, at en regering derved gavner den faktiske opfyldelse af alle de mange behov, som også venstre erkender er til stede. Venstre mener, at regeringen har svigtet på dette område: blandt de mange hver for sig velbegrundede ønsker og opgaver at udvælge netop dem, som i den givne situation er de mest påtrængende, og som derfor skal sikres plads inden for vore begrænsede produktionsmuligheder.

Ser vi på de mange ændringsforslag, må vi erkende, at langt de fleste, som vel det offentliges udgiftsposter i øvrigt, er velbegrundede, når vi betragter dem isoleret. Det ændrer dog ikke ved det faktum, at deres sum er større end det, vi i øjeblikket har mulighed for at gabe over, hvis ikke vi skal tilføje hele den samfundsøkonomiske balance alvorlig skade. Det er, som om regeringen er gået ud fra, at blot beløbene bevilges, er det hele i orden. Man glemmer, at der ikke bygges et eneste klasseværelse mere, at der ikke lægges én meter vej mere, uanset hvad folketinget bevilger, hvis ikke der er nogen til at udføre arbejdet. Forsøger vi i denne situation alligevel bevillingsmæssigt at presse flere projekter igennem, end vor reelle produktion har mulighed for at overkomme, så løses ikke derved de pågæl-

[Damsgaard.]

dende opgaver. Der sendes blot flere penge ud på jagt efter arbejdskraft og varer, som ikke findes, og der skabes et forøget pres på vort i forvejen alt for høje omkostningsniveau. Jeg behøver ikke at gå ind på, hvilke virkninger dette vil få på vor konkurrenceevne og vore muligheder for på længere sigt at bevare den høje beskæftigelse.

Det er dette, som er baggrunden for vort ændringsforslag om at begrænse stigningen i statens udgifter med de nævnte 200 mill. kr.

Må jeg hertil føje, at den grundige gennemgang af statens udgifter, der fandt sted sidste forår, især angik de ikke lovbundne. Det vil vel i øvrigt ofte være tilfældet, at man i aktuelle situationer især hæfter sig ved de ikke lovbundne udgifter, selv om det vel egentlig for regering og folketing ikke skulle være afgørende, om en udgiftspost tilfældigvis er lovbunden eller ikke lovbunden. Men det skal vel inddrømmes, at de direkte besparelser, man dengang fandt frem til, ikke er store i tal. Det var i alt væsentligt regeringens eget budget, der kom til at danne grundlaget for indeværende års statsudgifter. Det er dog værd at have i erindring, når man diskuterer indeværende års udgiftsstop. Regeringen blev da bundet til at holde sig inden for rammen af sit eget budget; og man ikke udviklingen til fulde har vist, at dette er en særdeles nyttig bremse på en regering, der har så svært ved at finde grænsen for det mulige og det realistiske som den nuværende? Ingen af ministrene vil dog vist bestride, at udgiftsstoppet har haft væsentlig betydning også i besparelsemæssig henseende.

Når jeg nævner dette i denne forbindelse, hænger det sammen med, at den foreslåede tekstanmærkning ikke alene tilsigter direkte at begrænse stigningen i statens udgifter med 200 mill. kr., men samtidig at lægge loft over statens udgiftsstigninger. Venstre er klar over, at sidste års udgiftsstop på de 8.540 mill. kr. ikke uden videre lader sig fastholde for det kommende år; der må ajourføres, men det mener vi også er muligt inden for den ramme på ca. 1.500 mill. kr.s stigning, som vort ændringsforslag lader tilbage. Jeg vil dog ikke tro, at regeringen afviser det rygstød, som en fast ramme for statens udgifter også vil være for regeringen,

hvis den virkelig vil forsøge at rette op på vor økonomi.

Ved denne lejlighed vil jeg også berøre spørgsmålet om tillægsbevillinger. Det er utvivlsomt nødvendigt, at der i et statsbudget må arbejdes med tillægsbevillinger. Derfor afsættes der også i hver eneste finanslov beløb til tillægsbevillinger, i år henholdsvis 40 mill. kr., 30 mill. kr. og 25 mill. kr. på forskellige paragraffer. At disponere på forventet efterbevilling er imidlertid i sig selv en betænkelig sag, og derfor har der da også til stadighed været diskussioner om grænserne herfor, og vi har omkring dette finanslovsforslag diskuteret det meget i finansudvalget, også sammen med den højtærede finansminister.

Det vil derfor være et velbegrundet krav at få respekteret, at tillægsbevillinger kun gives inden for den af folketinget i finansloven fastsatte ramme. Dette er også vigtigt af hensyn til overblikket over den statsfinansielle udvikling. Vi har haft år, hvor der rent faktisk er blevet disponeret over tillægsbevillinger til adskillige hundrede millioner kroner ud over den fastlagte ramme. Vi finder her en af årsagerne til den selvskabte undergravning af vort lands økonomi og i øvrigt også et stærkt angrebspunkt over for overbudgetteringsteorien. Der bør derfor blive det resultat ud af disse overvejelser, at de rammer, der i finansloven fastsættes til frie tillægsbevillinger, må respekteres, et krav, som venstre gentagne gange har fremsat. I samråd i finansudvalget med finansministeren har vi mødt nogen forståelse for dette synspunkt og et tilsagn om, hvis de fastlagte rammer ikke slår til, da at komme til finansudvalget med en redegørelse herfor. Men dette er ikke tilstrækkeligt, mener vi. Vi bør stille krav om en ændring af bevillingsformerne, så de angivne rammer er bindende for finansministeren og finansudvalget. Opstår der helt ekstraordinære situationer, der gør en udvidelse af rammerne nødvendig, må fremgangsmåden være, at sagen forelægges folketinget enten gennem ændringsforslag til finanslovsforslaget eller gennem et særligt lovforslag, en speciel rammetillægsbevillingslov.

Om de enkelte ændringsforslag skal jeg gøre følgende bemærkninger. Jeg vil anbefale at stemme imod ændringsforslag nr.

[Damsgaard.]

1376 til § 27 om detailprojektering af en udvidelse af Danmarks farmaceutiske højskole til 550.000 kr. Jeg mener, at en yderligere udbygning af højskolen ud over det, der er her i København, skal ske ude i provinsen. Vi har drøftet det i finansudvalget og givet udtryk for dette synspunkt. Vi har spurgt det særlige udflytningsudvalg, det såkaldte Elkjær Larsen-udvalg; udvalget udtalte sig nærmest for en udflytning, men havde ikke tilendebragt sine overvejelser.

Jeg vil også anbefale at stemme imod ændringsforslag nr. 1429 til § 30 om erhvervelse af Rågegården. Erhvervelsen er et led i en fredningsplan. Gårdens areal skal delvis overdrages til Dansk Folkeferie til opførelse af en ferieby. Prisen er i alt 1½ mill. kr., hvoraf ½ mill. kr. går fra feriefondet. Gården er ved sidste vurdering ansat til 570.000 kr., og grundværdien, der vel især har interesse, er kun ansat til 366.000 kr.

Dernæst er der ændringsforslag nr. 1382 til § 27, hvori venstres og det konservative folkepartis medlemmer af finansudvalget foreslår bortfald af en bevilling på 592.380 kr., som ministeren for kulturelle anliggender vil have til køb af et udarbejdet projekt vedrørende en ombygning af statens museum for kunst. Det er en sær sag, den. Den nuværende minister har overtaget den efter den tidligere undervisningsminister, hr. Jørgen Jørgensen. Det undskylder intet, men det forklarer måske noget. Finansudvalget har bevilget 60.000 kr. til projekteringen af en mindre ombygning af museet, men uvist af hvilke grunde og tilskyndet dertil af hvem går teknikerne langt videre i deres undersøgelser og projektering, end der var bevilling til; der er vistnok tale om projekteringsudgifter på op imod 800.000 kr. Men selve byggeriet, der skulle følge, kommer op på 12-13 mill. kr., har jeg set anført. Hvem har anmodet teknikerne om at udfolde denne aktivitet og udføre projekteringsarbejder for omkring 800.000 kr.? Der var jo kun 60.000 kr. til rådighed. Det vil jeg gerne spørge den højtærede minister for kulturelle anliggender om. Nu foreslår ministeren så, at staten køber dette materiale, der er kommet ud af projekteringen, for 592.380 kr. Må jeg spørge, hvad skal

staten med dette materiale? Har staten nogen pligt til at købe det? Nej, ikke efter min mening, og vist ikke juridisk, men ministeren har sagt til os i finansudvalget, at han i hvert fald følte en moralsk pligt til at købe det. Spørgsmålet har som sagt været stillet i finansudvalget, og den højtærede minister har her givet os et notat fra justitsministeriets embedsmænd. Man spørger, om staten har pligt til at betale arkitekter og teknikere, og det oplyses, at spørgsmålet har været forelagt og drøftet i regeringen, og at justitsministeriet gennem sine embedsmænd har ladet foretage en undersøgelse. Og så har ministeren altså givet os et notat af disse justitsministerielle embedsmænds konklusion af sagen, og det vil jeg gerne bede om lov til at citere. Man skriver sådan:

„På grundlag af dette materiale har justitsministeriet udtalt, at det må antages, at samtlige i projekteringen deltagende arkitekter og teknikere på alle stadier af byggesagens behandling har været klar over, at der ikke har været bevillingsmæssig dækning for det af dem udførte arbejde, og at dette betød, at de ikke med sikkerhed kunne regne med at modtage honorar for arbejdet, og at der ikke af byggeudvalgets medlemmer eller af andre tjenestemænd i vedkommende ministerier er givet løfte om betaling, men alene om, at bevilling til dækning af projekteringsudgifterne ville blive søgt.

Herefter må det anses for mest sandsynligt, at staten ikke ville kunne dømmes til at betale de påløbne honorarer m. v. Den omstændighed, at byggeudvalget, efter at arkitekten — formentlig på grund af en misforståelse af det i det andet byggeudvalgsmøde passerede — havde udarbejdet et helt nyt detailprojekt og ikke et nyt skitseforslag, har tilskyndet til en fortsættelse og afslutning af det iværksatte projekteringsarbejde, kan næppe gøre nogen forandring i den retlige vurdering af sagen.“

Jeg mener stadig, den højtærede minister skylder folkettinget svar på, om staten er juridisk forpligtet eller ej. Når jeg holder mig til det, jeg har refereret, mener jeg det ikke. Staten er ikke forpligtet, og spørgsmålet om ministerens moralske forpligtelse i denne sag føler venstre sig ikke bundet af,

[Damsgaard.]

Hele denne sære sags handlingsforløb, hvor ingen rigtig vil tage ansvaret, kan kun være en stærk understregning af, at ministerierne ikke kan disponere over statens penge, før de er bevilget.

Jeg vil anbefale at stemme for den række af ændringsforslag, som venstres medlemmer sammen med de konservative medlemmer af finansudvalget har stillet. Det er nr. 792 og 796 til § 17 og nr. 1261 til § 25 angående forhold, der vedrører Danmarks erhvervsfond. Ministeren ville holde driftsudgifterne til administrationen uden for selve erhvervsfonden og tage dem af statsmidlerne. Det mener vi ikke er rigtigt. I det aktstykke, hvori den højtærede handelsminister søgte ovenanførte, nævnte han endvidere, at skulle renteindtægten af fondets kapital ikke være tilstrækkelig til at dække tilskuddene, ville ministeren forbeholde sig at trække på fondets grundkapital. Det finder jeg i høj grad betænkeligt. Underskud kan selvfølgelig let opstå, når man går til yderligheder med tilskud. Jeg minder her bl. a. om den underskudsdekning, der fandt sted for den kgl. ballets rejse i USA.

Ændringsforslag nr. 801 til § 17 og ændringsforslag nr. 1485 til § 30 angår egnsudvikling. Der har hvert år været afsat 5 mill. kr. til dette formål, men på regnskabet 1961-62 er kun brugt ca. 150.000 kr. I øvrigt har vi tidligere argumenteret imod disse udgifter. Venstre har naturligvis intet imod egnsudvikling, hvor den er en naturlig ting, og hvor det ikke er statens penge, der er i klemme.

Ændringsforslag nr. 1239 til § 23, tekst- anmærkning om besparelser til et samlet beløb af 200 mill. kr., håber jeg tidligere i min tale at have argumenteret så godt for, at den højtærede finansminister og hele folketinget kan godtage det.

Når vi har stillet underændringsforslaget nr. 1286 til ændringsforslag nr. 1285 til § 27, er det fordi vi hele tiden har været imod, at man brugte penge til etablering af FM-radiofonisendere for program 3, musikradioen. Man kunne efter min mening få musik nok fra de to programmer, vi havde i forvejen. Vi har derfor — og mit parti er enig med mig, så vidt jeg ved for alles vedkommende — stillet dette underændringsforslag.

Angående ændringsforslag nr. 1413 til § 28 om bevillingen til beskæftigelsesarbejder, konstaterer jeg, at arbejdsministeren — nu er ministeren desværre ikke til stede i dag, men derfor kan jeg godt sige det alligevel — i år har nedsat beløbet i denne tekst- anmærkning fra 20 mill. kr. sidste år til 1 mill. kr. i år. Jeg ved ikke, om det skulle skyldes min argumentation mod bevillingen de tidligere år. Når vi ikke går imod hele beløbet, men kun imod de 700.000 kr., skyldes det, at de 300.000 kr. ud af den ene million skal bruges til gennemførelse af særlige vinterforanstaltninger ved anlægsarbejder for at skaffe en rolig byggerytme. I øvrigt er der stadig på § 26, vejfonden, afsat et beløb på 5 mill. kr. til vejarbejder i forbindelse med eventuel arbejdsledighed.

Endelig er der ændringsforslag nr. 1531 til § 30 om bortfald af en tekst- anmærkning vedrørende 10 mill. kr. til erhvervelse af byggegrunde m. m., som det fremgår af teksten i tillægsbetænkningen. Det er en ganganger fra år til år, og venstre mener fortsat ikke, at det er rimeligt at give den højtærede boligminister denne bemyndigelse, og der er vel så meget mindre grund hertil nu, som der vel ikke er noget særligt behov herfor.

Så er der endvidere den række ændringsforslag, som den højtærede finansminister stiller uden for tillægsbetænkningen. Det er absolut prisværdigt, at finansministeren søger at føre finanslovsforslaget à jour, og det er bl. a. det, der sker ved disse ændringsforslag, men det er ændringsforslag, som er en følge af den såkaldte helhedsløsning, som regeringen med sit spinkle flertal gennemtvang for en uges tid siden, og som vi ikke har medansvar for. Derfor vil jeg foreslå, at man undlader at stemme om disse ændringsforslag.

På grundlag af det, der står i den tillægsbetænkning, finansudvalget afgav den 15. marts, og det, jeg nu her har sagt om ændringsforslagene, håber jeg at have gjort det klart, hvordan jeg vil anbefale medlemmerne at stemme.

Thestrup: På mit partis vegne skal jeg gøre nogle bemærkninger vedrørende nogle af de stillede ændringsforslag i tillægsbetænkningen.

Nr. 1376 drejer sig om 550.000 kr. som en

[Thestrup.]

del af en bevilling på i alt 800.000 kr. til detailprojektering af en udvidelse af Danmarks farmaceutiske højskole i København. Mit parti vil naturligvis ikke sætte sig imod, at der bygges det fornødne til at skaffe plads til uddannelse af farmaceuter, men vi er imod, at man, således som foreslået, foretager en betydelig udvidelse af den eksisterende højskole. Hvis den højtærede minister i stedet ville foreslå en ny højskole, lagt f. eks. i Århus, Ålborg, Odense eller et andet sted — kun ikke i København — ville han have fået vor tilslutning. Fra alle sider erkender man, at en af grundene til den stigende boligmangel i hovedstadsområdet er, at der flytter så mange mennesker hertil, at selv et betydeligt boligbyggeri ikke kan skaffe den fornødne plads til dem. Principielt får vi også tilslutning fra alle sider, når vi siger, at vi må modvirke dette ved at flytte offentlige institutioner væk fra København; men hver gang der foreligger en aktuel mulighed for en sådan flytning, møder dette modstand, og hver gang bøjer regeringen sig for denne modstand. Derfor kan vi ikke gå med til denne bevilling.

Ændringsforslag nr. 1429 drejer sig om erhvervelse af ejendommen Rågegården til et beløb af i alt 1½ mill. kr., dog således, at ejeren forbeholder sig bopælsret for sig og sin hustru i 5 år i hovedbygningen. Af denne 1½ mill. kr. skal feriefonden betale den halve million og statskassen den ene million. Ejendommen var ved 12. almindelige vurdering vurderet til 570.000 kr., og dens handelsværdi kan maksimalt sættes til 950.000 kr. Det er — som det er nævnt før — meningen, at arealet skal bruges til en ferieby for Dansk Folkeferie. Vi kan ikke se rettere, end at staten med dette køb er med til det jobberi med jordpriserne, som vi alle vender os stærkt imod, når det er private personer, der foretager det. Jeg tilføjer, at købesummen naturligvis er eksklusive afgiftspligtig grundværdistigning på 261.400 kr. samt renter og omkostninger. Mit parti finder, at den forlangte pris er urimeligt høj, og vi vil ikke være med til det.

Mit partis medlemmer i finansudvalget har sammen med venstres medlemmer og socialistisk folkepartis medlem stillet ændringsforslag nr. 1382 om bortfald af den foreslåede bevilling på 592.380 kr. til køb

af den fuldførte del af et detailprojekt til en udvidelse og ombygning af statens museum for kunst. Denne sag har jo tidligere været genstand for debat. Det er givet, at der ikke er nogen juridisk pligt for staten til at betale dette beløb. Mit parti kan heller ikke se, at der er nogen moralsk pligt dertil; i alt fald er der ikke over for os oplyst noget, der viser, at de pågældende arkitekter har haft nogen som helst ret til at gå ud fra, at staten ville betale denne projektering. Jeg kan ikke se, at vi på et så løst grundlag — jeg havde nær sagt uden grundlag — kan lade staten betale godt en halv million kr.

Mit parti har sammen med venstre stillet ændringsforslagene nr. 792, 796 og 1261, der drejer sig om følgende: ministeren har anmodet om tilladelse til at afholde sekretariatsudgifterne vedrørende erhvervsfonden for året 1963-64, 1.167.000 kr., af statskassen i stedet for af erhvervsfonden. I samme henvendelse meddeler ministeren, at han, såfremt heller ikke dette bliver tilstrækkeligt, vil bruge af erhvervsfondens grundkapital. Det er vor opfattelse, at de formål, erhvervsfonden støtter, skal dækkes af renteindtægten, og at det samme gælder selve erhvervsfondens sekretariatsudgifter. Derfor går vi imod, at sekretariatsudgifterne tages af statskassen, og da navnlig imod, at man bruger af erhvervsfondens kapital. Jeg henviser herved til den beretning, der den 12. april 1962 er afgivet af udvalget vedrørende ændringer i loven om Danmarks erhvervsfond, hvori udtales, at de midler, der er til rådighed for opgaverne, er renteindtægten, og jeg må forstå det således, at det betyder, at det kun er renteindtægten.

Ændringsforslagene nr. 801 og 1485 vedrører egnsudviklingsspørgsmål. Nr. 801 foreslår bortfald af den foreslåede bevilling på 5 mill. kr. vedrørende egnsudviklingsrådets udgifter til tilskud til projektering og undersøgelser. Jeg kan herom henholde mig til det, der blev anført ved behandlingen af finansloven sidste år. Vedrørende nr. 1485 foreslår vi bortfald af en foreslået bevilling til udlån af 3 mill. kr. til kommuner til egnsudvikling i henhold til lov nr. 172 af 16. maj 1962. Vi finder ikke, det er rimeligt i det kommende finansår at anvende penge til dette formål.

[Thøstrup.]

Ved ændringsforslag nr. 1239 har vi foreslået en tekstanmærkning, der går ud på at pålægge regeringen at træffe sådanne forholdsregler, at der på finansloven opnås en samlet besparelse på 200 mill. kr., således at besparelsen fordeles på forskellige poster efter regeringens skøn og optages på lov om tillægsbevilling for 1963-64. Denne fremgangsmåde er ikke ny; den højtærede finansminister har selv, da han var forsvarsminister, anvendt den, nemlig i finanslov for 1957-58, ganske vist på et begrænset område inden for forsvarsministeriets budget. Når vi har valgt denne fremgangsmåde, skyldes det, at vi ikke mener os i stand til at finde frem til sådanne enkelte besparelserposter i finanslovsforslaget, som den højtærede regering kan ventes at ville acceptere. Jeg henviser her til den behandling, der har været givet de forskellige forslag til besparelser, som vi har fremsat i lovsform, og hvor regeringen hver gang i kraft af sit flertal i tinget har taget formandskabet i det pågældende udvalg og derefter har anbragt forslaget i den berømte syltekrukke, der er afbildet herude i vandrehallen, og som synes at være et meget karakteristisk redskab i et parlamentarisk folkestyre. Jeg henviser endvidere til, at adskillige sparekommissioner og spareudvalg har, om jeg så må sige, renskrabet finansloven for den art udgiftsposter, som enhver kan se uden skade kan spares, såsom bevilling til gedeavlens fremme o. lign.

Der fandtes i Berlingske Tidende i går, således som det ærede medlem hr. Damsgaard omtalte det, en kronik af overtoldinspektør K. Damsgaard Hansen under overskriften „Spar dog på skillingen!“ og med undertitel „Ineffektivt eller overflødig arbejde inden for statstjenesten bør undgås“. Der er i denne artikel nogle betragtninger, som vi i mit parti ganske kan tilslutte os. Jeg beder om tilladelse til at citere slutningen af denne kronik, der synes mig helt at vise, at den fremgangsmåde, vi har valgt, er den eneste rigtige. Hr. Damsgaard Hansen skriver:

„Det er kort sagt i de tusinder af detaljer, besparelsesmulighederne tilsammen ligger, og kun dér. Hvem skal så have ansvaret for, at der virkelig sker noget? Det kan faktisk alene de embedsmæssige

chefer klare, men dog kun med fornøden stærk backing fra ministre, folketing — og organisationerne ikke at forglemme.“

Det har ikke undgået min opmærksomhed, at det ærede medlem hr. Damsgaard citerede det samme stykke, men jeg finder, at det er så formålstjenligt for tingets medlemmer, endog for den høje regering, at høre det, at jeg har tilladt mig at citere det endnu en gang.

Må jeg dernæst sige, at jeg er enig med hr. Damsgaard Hansen i en række af de betragtninger, som han fremsatte i sin artikel. Når vi taler om besparelser, så er det ikke de såkaldte overførselsudgifter, vi tænker på. Vi vil ikke nedsætte folkepensionerne, invalidepensionerne eller andre lignende sociale ydelser, og dernæst — vi vil i det store og hele heller ikke foretage nedskæringer på anlægsbudgettet. Det, vi retter vor opmærksomhed imod, er netop de ineffektive udgifter. Det er rigtigt, at noget af det vigtigste her er at få begrænset antallet af de opgaver, som staten påtager sig og i det hele taget at begrænse og indskrænke den offentlige virksomhed, hvor det kan ske uden nogen skade. Vi har da også gang på gang fra oppositionens side peget på nødvendigheden af at nedlægge banestrækninger, der ikke bruges i synderlig grad. Vi har peget på nødvendigheden af at indskrænke det store antal af tjenestemænd og tjenestesteder under udenrigsministeriet i udlandet, og vi har peget på nødvendigheden af at omlægge politiets tjeneste således, at den virkelig koncentrerer om at opretholde ordenen og retssikkerheden i vort samfund.

Jeg vil endvidere til de ting, som hr. Damsgaard Hansen har påpeget, gerne føje nogle andre. Jeg kan på det lille område, som jeg til daglig har at gøre med, nemlig retsvæsenet, se, hvordan vi ved rationalisering kunne spare både folk og penge, og jeg er tilbøjelig til at tro, at akkurat det samme er tilfældet en række andre steder. Må jeg fra mit eget lille område nævne en ting, som at fotokopiering af tinglysningsgenparter hidtil ikke har været tilladt. Jeg har indtryk af, at man heldigvis er ved at ændre dette, og der vil herved kunne spares ganske overordentlig megen tid og tillige ikke så få udgifter.

I adskillige sociale institutioner — det er

[Thestrup.]

den anden ting, jeg vil nævne — er der en tendens til, at antallet af dem, der er ansat, nærmer sig antallet af dem, der skal hjælpes. Jeg vil gerne her nævne børneværnet, og jeg henviser til de udtalelser, som den højtærede socialminister kom med ved finanslovsforslagets første behandling i anledning af et spørgsmål fra mig netop om dette punkt, hvor jeg forstod den højtærede socialminister sådan, at her havde jeg netop rørt ved noget, som han var enig med mig i måtte ændres, at der måtte en undersøgelse til.

Jeg vil også gerne pege på, at der inden for fængselsvæsenet er så mange folk, at det i alt fald da nærmer sig til, at der er lige så mange til at passe på fangerne, som der er fanger, der holdes indespærret.

Må jeg sige for det fjerde, at vi fra oppositionen gang på gang har kritiseret administrationen af mødrehjælpen. Men da forvaltningsnævnet efter en gennemgang af institutionen påpegede en række punkter, hvor kritik var berettiget, så lykkedes det socialministeriet at afdæmpe denne kritik, således at en virkelig rationalisering ikke blev gennemført.

Jeg vil endelig nævne en ting til, og det er, hvor nødvendigt det er, at vi får indført heldagsbeskæftigelse i centraladministrationen, og jeg vil tilføje, at dette punkt, som jeg godt kan se er vanskeligt at gennemføre, stadig er et af dem, den høje regering viger udenom. En gennemgang af hele administrationen med et formål som det nævnte ligger det ganske uden for finansudvalgets muligheder at foretage. Demokratiets akilleshæl er frygten hos partierne for at miste stemmer, men det høje ting vil kunne se, at hvis denne frygt fører til, at regeringen ikke tør gøre det rigtige, selv om den kan se, hvad der burde gøres, så mister parlamentarismen sin berettigelse.

Jeg vil naturligvis ikke sige om den høje regering, at den gør andet, end hvad den mener er rigtigt; men jeg vil opfordre den til indgående at undersøge disse og lignende forhold. Jeg er sikker på, at den så vil indse det berettigede i det her hævdede synspunkt, og jeg er overbevist om, at den også uden alt for store vanskeligheder vil kunne foretage betydelige besparelser.

Et punkt, som vi i finansudvalget gen-

tagne gange har beskæftiget os med, er de store overskridelser, der kommer på statens byggeri. Vi havde i går et samråd med den højtærede boligminister i tilslutning til en debat, der fandt sted her, så vidt jeg husker om lejeloven. Der kom vi ind på grunden til overskridelserne og grunden til, at statens byggeri gennemgående er dyrere end privat byggeri, og efter de oplysninger, vi fik af den højtærede boligminister, ville jeg tro, at det også var muligt på dette område ved en yderligere kontrol at nå til en begrænsning af de udgifter, man hidtil har stået over for.

Endelig vil jeg nævne, at det er vel et meget stort spørgsmål, om det overhovedet er muligt at udføre alt det anlægsarbejde, der er planlagt ifølge finanslovsforslaget; der vil sikkert også på dette område blive en række besparelser.

Jeg tilsiger ikke med de bemærkninger, jeg her har fremsat, at give et udtømmende forslag med hensyn til, hvor besparelserne skal søges. Der er sikkert adskillige andre steder end dem, der her er nævnt, som det ville kunne betale sig at gennemgå; men en sådan gennemgang må det være regeringens sag at foretage, og jeg er sikker på, at regeringen i bestræbelser i denne retning vil kunne regne med den mest energiske støtte fra finansudvalget.

Jeg går derefter videre med ændringsforslagene. Underændringsforslag nr. 1286 drejer sig om bortfald af en bevilling til etablering af radiofonisendere til program 3; mit parti har hele tiden været imod dette program 3, og vi er imod en udvidelse af det.

Ændringsforslag nr. 1413 drejer sig om bortfald af en bevilling til beskæftigelsesforanstaltninger, bortset fra den bevilling på 300.000 kr., som ministeren får ved tekst-anmærkning under ændringsforslag nr. 1414, og som vi vil gå ind for. Jeg bemærker, at ministeren på § 26 har en bevilling til beskæftigelsesarbejder opført oprindeligt med 8 mill. kr., som ved et ændringsforslag bliver nedsat til 5 mill. kr.

Ændringsforslag nr. 1531 drejer sig om bortfald af en tekstanmærkning vedrørende bemyndigelse til boligministeren til at anvende 10 mill. kr. til lån til delvis dækning af projekteringsudgifterne ved boligbyggeri, hvortil der søges statsstøtte, og til erhvervelse af byggegrunde. Jeg kan herom hen-

[Thestrup.]

vide til de udtalelser, jeg fremsatte ved tredje behandling af finansloven for 1962-63.

Mit parti kan ikke stemme for de ændringsforslag, der er stillet af socialistisk folkeparti.

Jeg skal herefter anbefale at stemme for de ændringsforslag, der er stillet af ministeren og tiltrådt af hele udvalget, og for de ændringsforslag, der er tiltrådt af hele udvalget med undtagelse af socialistisk folkeparti. Jeg kan endvidere anbefale at stemme for det ændringsforslag, der er stillet af mit parti sammen med venstre og socialistisk folkeparti, og for de ændringsforslag, der er stillet af venstre og mit parti i forening. Endvidere kan jeg anbefale at stemme imod ændringsforslagene nr. 1376 og nr. 1429, tiltrådt af et flertal, nemlig finansudvalgets medlemmer med undtagelse af venstres og mit partis medlemmer.

Endelig kan jeg meddele, at mit parti vil undlade at stemme for de ændringsforslag, der er stillet uden for tillægsbetænkningen.

Grethe Philip: I tillægsbetænkningen har jeg på mit partis vegne tilkendegivet vor stilling til hvert af de ændringsforslag, der skal til afstemning i dag. Jeg skal derfor nøjes med nogle ret få bemærkninger om de foreliggende ændringsforslag.

Som det fremgår af tillægsbetænkningen, har venstre og det konservative folkeparti, med kun ganske enkelte undtagelser, kunnet tiltræde alle de af finansministeren stillede ændringsforslag, ligesom disse partier i alt kun selv har stillet en halv snes ændringsforslag til hele finanslovforslaget. Når hertil føjes, at socialistisk folkeparti, bortset fra forslagene vedrørende forsvar og civilforsvaret, ligeledes slutter så godt som 100 pct. op om finansministerens forslag, så er helhedsindtrykket, at der her i folketinget er meget stor enighed om den finanslov, vi nu behandler, og som i detaljer lægger linjerne for statens indtægter og udgifter i det kommende finansår. Jeg vil gerne understrege, at jeg anser dette for at være noget meget væsentligt, fordi det over for befolkningen, over for skatteyderne, må give en stærk fornemmelse af, at disse forslag er vel gennemtænkte og velprøvede.

Jeg skal ikke foretage en gennemgang af

hvert af de forslag, om hvilke der ikke har kunnet opnås enighed, men blot knytte nogle bemærkninger til enkelte af dem.

Vedrørende udgiftsposten til detailprojektering af en udvidelse af Danmarks farmaceutiske højskole mener vi fra vor side, at det både må være det mest hensigtsmæssige og også det i økonomisk henseende mest rationelle nu at foretage en udbygning af højskolen på Nørre Fælled i stedet for at påbegynde opførelsen af en ny, selvstændig farmaceutisk højskole i provinsen. Så vidt jeg har forstået, mener man fra sagkyndig side, at højskolen først med denne udbygning giver de pladsforhold for de enkelte fag, som naturligt må kræves, og hertil kommer yderligere, at højskolen i dag lider under en stor akut pladsnød, som bør afhjælpes hurtigst muligt. Opførelsen af en ny højskole ville desuden stille krav om en yderligere ny lærerstab, der synes at ville blive overordentlig vanskelig at rekruttere. Ud fra disse betragtninger går vi i den øjeblikkelige situation ind for en udvidelse af den allerede eksisterende højskole, uden at vi dermed ønsker at have bundet os til et standpunkt med hensyn til placeringen af et eventuelt senere nybyggeri på dette uddannelsesfelt.

Det ærede medlem hr. Thestrup siger, at selv om der principielt er bred enighed om, at man skal lægge uddannelsesinstitutioner ud i provinsen, så viser det sig gang på gang, når man er fremme ved et konkret forslag, at man alligevel går uden om og foretager en udvidelse af en bestående institution i hovedstaden. Jeg synes ikke, det kan være helt rigtigt. Vi kan jo dog pege på, at man har vedtaget opførelsen af en landbohøjskole i Odense og også opførelsen af et lægefakultet, ligeledes i Odense, ligesom vi dog for ikke så mange år siden gik i gang med og gennemførte opførelsen af en tandlægehøjskole i Århus.

Hvad angår erhvervelsen af ejendommen Rågegården i Nordsjælland, tror jeg, jeg har mange med mig også langt ind i oppositionens rækker, når jeg siger, at jeg finder det af overordentlig stor betydning, ikke mindst for bybefolkningen, at vi snarest sikrer os store rekreative områder, der i fremtiden kan ligge åbne for den strøm af mennesker, der i stigende grad i fritiden vil søge uden for byen for at nyde hvile

[Grethe Philip.]

og drive sport. Det er dyrt at sikre disse arealer, det medgiver jeg, men stillet over for det alternativ, at de jorder, der er tale om i forbindelse med køb af Rågegården, ellers ville blive udstykket og dermed blive et aftukket område for den brede befolkning fra hele Københavnsområdet, kan jeg give det af ministeren stillede forslag om køb af Rågegården mit partis tilslutning.

De af finansministeren uden for tillægsbetænkningen stillede ændringsforslag er alle en konsekvens af de nylig gennemførte love vedrørende en stabilisering af vor økonomi, og vi kan give disse ændringsforslag vor tilslutning.

For adskillige af de af venstre og det konservative folkeparti stillede ændringsforslag gælder det, som det allerede er nævnt, at de er gengangere fra tidligere års finanslovdebatter. Det gælder således ændringsforslagene vedrørende egnsudviklingen, vedrørende rådighedsbeløbene for arbejdsministeren til ydelse af tilskud i henhold til beskæftigelsesloven og vedrørende bemyndigelse til boligministeren til at bevilge lån til projekteringsudgifter ved boligbyggeri og til erhvervelse af byggegrunde med senere bebyggelse for øje. Om disse ændringsforslag vil jeg blot sige, at mit parti efter de erfaringer, der er indvundet vedrørende egnsudviklingen i de seneste år, stadig må være af den opfattelse, at det er ønskeligt at medvirke til en spredning af industrien til støtte for områder, der står svagt i henseende til erhvervsmæssig udvikling. Vi finder, at vor lovgivning om egnsudvikling har virket godt, og vi ønsker, at det arbejde, der her er påbegyndt, skal føres videre.

Ser vi på den samlede sum af de konkrete udgiftsbesparelser, der foreslås af venstre og de konservative, er vi nede på det meget beskedne beløb af godt 20 mill. kr. Der er ikke noget at sige til, at man fra VKs side har syntes, at dette forslag til besparelse måtte lyde alt for spagfærdigt, når man endnu har i frisk erindring de mange

gode råd, der for nylig er fremsat her i det høje ting fra den borgerlige opposition om, at det offentlige bør spare. Det har hidtil været svært at få rigtig hold i, hvor oppositionen vil sætte ind med besparelser, og vi kommer det heller ikke meget nærmere ved de forslag, der er fremme her ved drøftelsen af finanslovsforslaget, hvor der dog ellers skulle være rig mulighed for at trække en række enkelte poster frem i søgelyset.

Det eneste besparelsesforslag, der virkelig klodser noget, er forslaget om, at der skal indføres en tekstanmærkning, hvorefter det pålægges finansministeren i finansåret 1963-64 at træffe forholdsregler, som kan føre til, at der på finansloven opnås en samlet besparelse på 200 mill. kr. Det overlades, sådan som det fremgår af tillægsbetænkningen, generøst til ministeren efter eget skøn at fordele denne besparelse på de forskellige poster.

Jeg har forstået på oppositionen, at det råd, der er givet, er velment, og som sådan bør det også overvejes, men jeg kan ikke se, hvorledes det kan være rigtigt at følge rådet. Vi har i finansudvalget gennemgået alle udgifter post for post og er efter drøftelse blevet enige med VK-partierne om, at praktisk taget alle de forslag, der foreligger, er særdeles velbegrundede og bør tiltrædes. Hvorledes skulle det da være finansministeren muligt at finde besparelser på 200 mill. kr. uden at skære alvorligt ned på poster, som vi alle synes ser gode og fornuftige ud?

Måske vil det blive fremført, at det dog ikke skulle være så vanskeligt at finde besparelser på 200 mill. kr., når vi nu er oppe på et samlet tal for statsudgifterne på godt 10 milliarder. Men venstre og de konservative ved udmærket vel, at ca. to tredjedele af disse udgifter er lovbundne, kun den sidste tredjedel kan beskæres, og denne sidste tredjedel omfatter netop for en stor del vigtige investeringer, bl. a. til bygninger, til undervisnings- og uddannelsesformål, til trafikformål og til vigtige forbedringer af sociale institutioner bl. a. inden for åndssvageforsorgen og børneforsorgen. Der ville

[Grethe Philip.]

ikke kunne foretages væsentlige nedskæringer her, uden at det bliver overordentlig smertefuldt, ja, uden at det kommer til at ramme en ønskelig udvikling fremover på væsentlige områder.

Selv om det er sagt før, vil jeg gerne gentage det her: investeringer i vor ungdom er investering i fremtiden. Det kan ikke være rigtigt på dette punkt at være for karrig. Disse udgifter kommer igen mangefold.

Hvad jeg her har sagt er ikke ensbetydende med, at der overhovedet ikke skulle være nogen mulighed for visse begrænsede besparelser. Det er der formodentlig. Jeg er ganske enig med det ærede medlem hr. Thestrup, når han siger, at det gælder om at undgå ineffektive udgifter. Finansministeren har i samråd med finansudvalget da også givet tilsagn om at udvise den yderste omhu og påpasselighed for at holde igen på udgifterne, og jeg har forstået finansministeren sådan, at forslag om udgifter på et senere tillægsbevillingslovforslag vil blive sigtet meget fint, før de bliver fremsat og kommer frem til finansudvalget.

Selv om det kun indirekte berører finanslovsforlaget, vil jeg til slut gøre et par bemærkninger om det offentlige byggeri og dets planlægning. Det offentlige byggeri er nu blevet af et sådant omfang, at det er overordentlig vigtigt at sikre, at dette byggeri til stadighed indpasses i en helhedsordning for hele landets økonomi. Skal en sådan ønskelig tilpasning foregå, må der planlægges på længere sigt, og det er det, der nu er sket ved det byggebudget for den kommende tre års periode, regeringen har fremlagt.

Formålet med dette budget er flersidigt. Det tilsigter at give regeringen en bedre oversigt over byggebehovet og at indordne de mange ønsker, der er fremkommet fra de forskellige styrelser, i en prioritetsrækkefølge efter en nøje afvejning af hvert enkelt projekt set ikke alene ud fra behovene for den enkelte styrelse isoleret, men også ud fra sammenligning fra styrelse til styrelse. Vi ved jo meget vel, hvorledes enhver synes, at netop hans område er særlig forsømt eller trænger sig særlig på, og jeg tror, det gælder, hvad enten man sidder i toppen som minister eller departementschef eller længere

nede ad rangstigen. Man skal ikke laste nogen herfor, men det må til syvende og sidst blive regering og folketing, der træffer den endelige afgørelse af, hvad der skal sættes i gang og hvad der bør udskydes lidt endnu. Også for de enkelte styrelser kan et budget være ønskeligt. Det er en fordel i det daglige at kunne træffe sine dispositioner ud fra en viden om, hvornår byggeri inden for feltet kan påregnes, og hvorledes udsigterne ligger for de enkelte projekter. Det kan måske også nævnes, at et sådant budget vil give lidt mere hold på, hvor meget der reelt igangsættes. Man vil lettere kunne undgå, at et projekt sættes, om jeg så må sige, bredt i gang, så store midler er bundet mange år frem i tiden. Byggebudgettet vil i det lange løb virke rationaliserende, fordi det i højere grad end hidtil vil gøre det muligt at sikre, at statens udgifter til byggeri falder netop dér, hvor vi finder behovet størst, og i det omfang, landets økonomi som helhed kan bære. Det ville være ønskeligt, om en tilsvarende oversigt også blev udarbejdet for veje, havne og broer, og jeg beder den højtærede minister for offentlige arbejder oplyse, om der påtænkes udarbejdet et anlægsbudget efter samme retningslinjer.

Til slut kan jeg anbefale tingets medlemmer at stemme for de ændringsforslag, der er tiltrådt enten af hele udvalget eller af et flertal af udvalget, og at stemme imod de ændringsforslag, der er stillet af forskellige mindretal.

Skræppenborg-Nielsen: Som det fremgår af tillægsbetænkningen, har jeg på mit partis vegne stillet en række ændringsforslag til finanslovsforlaget. De af os stillede ændringsforslag adskiller sig for det store flertals vedkommende ikke fra de ændringsforslag, vi har stillet tidligere år, hvorfor jeg næsten helt skal undlade nærmere at komme ind på dem, da det kun ville blive gentagelser af, hvad vi tidligere har sagt adskillige gange. I øvrigt går jeg ud fra, at vor stilling til alle militære bevillinger turde være kendt af alle her i folketinget. Vi er som bekendt modstandere af alle disse militære bevillinger.

Med hensyn til ændringsforslag nr. 1382 til § 27, det ændringsforslag, der, hvis det bliver vedtaget, medfører bortfald af

[Skræppenborg-Nielsen.]

den foreslåede bevilling på 592.380 kr. til køb af den fuldførte del af et detailprojekt til en udvidelse og ombygning af statens museum for kunst, skal jeg blot meddele, at jeg i finansudvalget — må jeg sige det sådan — efter bedste overbevisning har ment at måtte gå imod bevillingen. Men jeg skylder at tilføje, at denne min opfattelse ikke deles af alle i socialistisk folkepartis folketingsgruppe. Når jeg har ment at måtte gå imod, er grunden alene den, at enten har man en bevillingspraksis, bevillingsregler, der følges, eller også har man det ikke. Gældende bevillingspraksis, gældende bevillingsregler, er efter min opfattelse ikke fulgt i dette tilfælde, og derfor går jeg personlig imod forslaget.

Der er af tidligere ordførere givet mange anbefalinger om, hvorledes det høje tings medlemmer skal stemme nu ved afstemningen om et øjeblik. Jeg ved ikke, hvor meget disse anbefalinger betyder; jeg tror ikke, de betyder ret meget; jeg tror, der bliver stemt, som der skal stemmes; men hvis det kan hjælpe noget, vil jeg da gerne for mit vedkommende sige, at mit parti vil anbefale at stemme imod de af venstre og de konservative stillede ændringsforslag — for mit eget vedkommende bortset fra nr. 1382 til § 27, som jeg stemmer for sammen med venstre og de konservative — og i øvrigt sige, at vi stemmer for de af den højtærede finansminister stillede ændringsforslag, der er følger af vedtagne love. Vi gør det, fordi vi anser det for mest sagligt, selv om vi har været imod en del af disse love.

Ja, det var, hvad jeg havde at sige. Jeg agter ikke at gentage en hel masse af det, der allerede er sagt, og med disse bemærkninger er det slut for mit vedkommende.

Rimstad: Af grunde, som jeg senere skal komme tilbage til under denne tredje behandling af finanslovsforslaget, vil mit parti undlade at stemme ved afstemningen om selve finanslovsforslaget. Derimod vil vi deltage i afstemningen om de stillede ændringsforslag. Vi vil afholde os fra at stemme om ændringsforslag nr. 23, der er stillet af den højtærede minister for offentlige arbejder vedrørende postlovens kontering på finanslovsforslaget, og om de 13, af den højtærede finansminister uden for tillægsbetænk-

ningen stillede ændringsforslag, som er af født af regeringens såkaldte helhedsløsning. Det er bekendt, at vi stemte imod dette sidste lovkompleks den 12. marts, ligesom vi i dag stemte imod ændringerne i postlovsforslaget; derfor ønsker vi ikke nu at stemme for disse vedtagne loves optagelse på finanslovsforslaget, men vil afholde os fra at stemme herom.

Vi vil i øvrigt stemme for samtlige de af ministrene stillede ændringsforslag til finanslovsforslaget, som er tiltrådt af det samlede finansudvalg, selv om vi her må tilføje, at der mellem de udgiftsposter, som vi på denne måde godkender, befinder sig en række mindre poster, som vi, hvis vi havde haft plads i finansudvalget, ikke uden videre ville have ladet passere uden påtale. Vi er imidlertid af den opfattelse, at indsigelser fra vor side her i salen mod disse beløb, hvis omfang hver for sig må betegnes som mindre, selv om det samlede beløb ikke er ubetydeligt, ikke forfølger noget formål til gavn for det lovgivningsarbejde, vi i dag eller i morgen skal afslutte.

Der er ved udvalgsbehandlingen endvidere stillet en række ændringsforslag af forskellige mindretal, ligesom også visse mindretal har meddelt, at de ikke kan akkviescere ved nogle af de af ministrene stillede ændringsforslag. Jeg skal her tillade mig at gennemgå vort partis stilling til disse ændringsforslag.

Om ændringsforslag nr. 23 vil vi som sagt undlade at stemme. Vi vil derimod stemme for samtlige de ændringsforslag, der er stillet af ministrene og tiltrådt af det samlede udvalg med undtagelse af socialistisk folkepartis medlem af udvalget, det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen. Med to undtagelser drejer disse ændringsforslag sig om militærudgifter, beredskabsudgifter og udgifter i anledning af vor tilslutning til Atlantpagten. Det er klart, at vi ud fra vor politiske indstilling må kræve disse udgifter, som er forudsætningen for de indgåede forsvarsaftaler, afholdt.

De to undtagelser drejer sig om ændringsforslagene nr. 9 og nr. 10 til § 1 vedrørende lempelser og forskudsafskrivninger på lagre og maskiner. Vi ved alle, at ordene lempelser og afskrivninger i forbindelse med produktionsapparat og lagre virker på socialistisk folkeparti akkurat som ordene

[Rimstad.]

forsvarsudgifter og beredskabsudgifter, hvilket i det store og hele vil sige som en rød klud på en tyr. Ikke desto mindre er de to forslag nr. 9 og 10 fornuftige, fordi de sammen med en række andre bestemmelser af lignende art medvirker til at holde producenterne konkurrenceevne oppe og derved igen til at sikre det, vi alle i øjeblikket bekymrer os om, nemlig beskæftigelsen. Vi vil derfor for vort vedkommende stemme for disse 2 ændringsforslag.

Socialistisk folkepartis medlem, det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsen, har også selv stillet ændringsforslag; i alt 6, der alle drejer sig om vort forsvar og vort beredskab, altså om reduktion af udgifterne hertil. Disse forslag vil vi stemme imod.

Tilbage bliver der 12 ændringsforslag, hvoraf 1 er stillet af samtlige 3 i finansudvalget repræsenterede partier uden for regeringspartierne, og det er det, der handler om den famøse bevilling, som den højtærede kulturminister forsøger at få ind på finansloven vedrørende indkøb, men absolut ikke til udsalgspris, af et ikke bestilt detailprojekt til ombygning af statens museum for kunst. Hvis den højtærede kulturminister havde været til stede her i salen i går, da vi ejendommeligt nok uden venstres og de konservatives medvirken diskuterede ministeransvarlighed, havde han vel nok udstødt et lettelsens suk netop med henblik på denne museumsbevillingssag. Ministeransvarlighed er jo altså for oppositionens store partier øjensynlig mere et spørgsmål om at stille ændringsforslag til finanslovsforslaget end at søge en særlig lovgivning fremmet. Men vi opgiver nu ikke denne sag og vil naturligvis stemme for det af venstre og de konservative her stillede ændringsforslag, selv om de to partier synes at have tabt modet over for det større perspektiv, en ministeransvarlighedslov.

Af de resterende 11 ændringsforslag er de 2 regeringsforslag, som VK-oppositionen i finansudvalget ikke mener at kunne støtte, medens de 9 er selvstændige ændringsforslag fra samme opposition. Af de 2 regeringsforslag drejer det ene sig om undervisningsministeriets forslag vedrørende udvidelse af den farmaceutiske højskole i København. Også i vort parti mener vi, at flytningen fra hovedstaden af de mindre

lærestalter bør være et af leddene i den påkrævede decentralisering; og vi vil derfor stemme imod undervisningsministerens forslag.

Det andet regeringsforslag er kulturministerens forslag om statens køb af Rågegården, som delvis skal anvendes af Folkeferie til sommerhusbyggeri. Det er således en særdeles veldrejet velfærdssag for et meget velstående samfund, men da vi ikke kan lide det veldrejede, og da vi ikke mere anser vort samfund for at være velstående, vil vi stemme imod dette ændringsforslag.

Oppositionens selvstændige ændringsforslag drejer sig for tres vedkommende om refusion af udgifter for Danmarks erhvervsfond, som også efter vor mening udmærket godt selv kan afholde sine udgifter. To forslag handler om bortfald af bevillinger og lån til egnsudvikling, hvilke bortfald vi også kan støtte.

Tilbage er der herefter 4 ændringsforslag, stillet af oppositionen, og af dem kan vi slutte os til, at bevillingen på over 1 mill. kr. til at etablere FM-sendere for program 3 bør udgå, så sikkert som dette programs lyttere gennem den eksisterende melodiradio er blevet fuldt tilgodeset for at bruge et lidt forslidt folketingsudtryk.

Vi er også enige i tekstanmærkningsforslaget nr. 1239; kun synes vi, at man burde have kunnet foreslå en større besparelse på en budgetstigning, der andrager næsten 10 gange den foreslåede besparelse på 200 millioner.

Et felt, hvor man utvivlsomt kan spare betydelige beløb, er statens byggeri. Når det på dette område drejer sig om teknikere, engagerer man sagkundskab i form af arkitekter og ingeniører. Hvorfor gør man ikke det samme, når det drejer sig om økonomi? Hvorfor engagerer man ikke dygtige byggesagførere til at gennemføre statens byggeri? Der er her, og det ved jeg af erfaring, mange penge at spare ved den rigtige tilrettelægning.

Over for beløbet 200 mill. kr. eller mere er det naturligvis af mindre økonomisk betydning at foreslå tilskuddet i henhold til beskæftigelsesloven nedsat med 700.000 kr., men også dette ændringsforslag vil vi støtte ud fra den betragtning, at de millioner, man i forvejen yder i henhold til denne lovgivning, må være tilstrækkelige i en tid,

[Rimstad.]

hvor overbeskæftigelse på ingen måde er et ukendt ord. Havde det drejet sig om et større tilskud til foranstaltninger til at gøre arbejdskraften lettere bevægelig, ville vi uden tvivl have været adskilligt mere lydhøre.

Endelig til slut angående ændringsforslaget om bortfald af bemyndigelsen til den højtærede boligminister til at dække projekteringsudgifter og give statsstøtte til erhvervelse af byggegrunde for det statsstøttede byggeri inden for et beløb af 10 mill. kr.: ja, dette bortfald vil vi også gerne stemme for.

Helge Larsen: Jeg har bedt om ordet for at gøre et par bemærkninger til ændringsforslag nr. 1285 og underændringsforslag nr. 1286 og for at motivere, at jeg ved afstemningen herom vil undlade at stemme.

I underændringsforslag nr. 1286 stiller venstre og de konservative forslag om, at bevillingerne til etablering af FM-radio-sendere for program 3 skal bortfalde. Det undrer mig unægtelig at se dette forslag stillet her. Jeg vil gerne sige med det samme, at det undrer mig ikke, at det ærede medlem fru Hanne Budtz kan stille et sådant forslag, fordi det ærede medlem fru Hanne Budtz som medlem af radiatorådet har ført en logisk og konsekvent kamp imod indførelse af program 3, og havde samtlige medlemmer af radiatorådet, valgt af venstre og de konservative, indtaget samme stilling, da sagen var til behandling i radiatorådet, formoder jeg, at vi ikke havde fået noget program 3. En sådan stilling har imidlertid andre medlemmer valgt af VK i radiatorådet ikke indtaget.

For mit eget vedkommende vil jeg gerne motivere, hvorfor jeg agter at undlade at stemme.

Jeg stillede ved behandlingen af forslaget om indførelse af program 3 i radiatorådet forslag om, at man skulle udskyde afgørelsen af sagen, indtil man nøje havde fået den undersøgt, og navnlig havde fået undersøgt, hvilke virkninger den ville have på radioens øvrige programmer. Dette forslag kunne jeg ikke komme igennem med; jeg var i absolut mindretal, det erkender jeg. Jeg havde i og for sig ikke noget imod,

at man indførte en musikradio, men jeg syntes, det var forkert at indføre den på et tidspunkt, hvor det pladsmæssigt og økonomisk måtte betyde, at det ville gå ud over de andre programmer. Tværtimod burde efter min opfattelse et musikradio-program følges op af en forbedring af program 1 og 2. Dette er ikke sket og har ikke kunnet ske, fordi man både af økonomiske grunde og af pladmangel i radiohuset simpelt hen ikke har kunnet gennemføre en sådan forbedring, således som den i øvrigt var ønsket af radiomedarbejderne.

Da jeg altså ikke har kunnet komme igennem med dette synspunkt, afholdt jeg mig fra at stemme ved afgørelsen af, om program 3 skulle gennemføres. Jeg agter derfor også i dag at afholde mig fra at stemme; jeg respekterer naturligvis et flertal i radiatorådet, som har ønsket at indføre denne musikradio, men at godkende den med min stemme ønsker jeg ikke. Derfor agter jeg at afholde mig fra at stemme.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil gerne først rette en tak til finansudvalget for dets store arbejde dels med selve finanslovsforslaget, dels med de — det erkender jeg — overordentlig mange ændringsforslag, der er stillet.

Der er jo af flere ærede ordførere gjort bemærkninger om det meget store antal ændringsforslag. Der er også gjort nogle ironiske bemærkninger om dette store antal sammenholdt med, hvad jeg ved finanslovsforslagets første behandling sagde om bestræbelserne for at få et ærligt forslag, et realistisk forslag frem. Jeg må fastholde, at det var rigtigt, hvad jeg i efteråret sagde om vore bestræbelser for at få et så rigtigt overslag som muligt. Der var udfoldet store bestræbelser i den retning, ikke mindst med henblik på at få budgetteret de lov-bundne udgifter rigtigt. At resultatet så alligevel i denne omgang ikke blev fuldt tilfredsstillende, må jeg erkende, og jeg kan da godt sige lige ud, at jeg for mit eget vedkommende — ja, jeg ved ikke, om jeg skal bruge så stærkt et udtryk som at sige, at jeg for mit vedkommende blev lige så forfærdet som finansudvalget, da det viste sig nødvendigt at stille så mange ændringsforslag. Jeg er enig i, at en fortsæt-

[Finansministeren.]

telse af en praksis med et så stort — og også et stigende — antal ændringsforslag er uholdbart.

Der kan vel nok siges noget om årsagen til, at der foreligger så mange ændringsforslag. Det har nok nogen sammenhæng med det direktiv, vi fra finansministeriet har givet til de forskellige styrelser om, at man ikke kunne forvente godkendt sådanne tillægsbevillingsansøgninger, som ikke kunne forudses ved udarbejdelsen af finanslovsforslaget og ændringsforslagene. Det har naturligvis tilskyndet til at stille ændringsforslag. Vi har også i samme direktiv meddelt, at alle forudselige udgifter, der ikke var medtaget i selve finanslovsforslaget, burde medtages i ændringsforslagene, og det har, som jeg sagde, nok medført en stigning i antallet.

Vi har nu i finansministeriet under overvejelse, at træffe sådanne foranstaltninger ved udarbejdelsen af det nye finanslovsforslag, som skal komme til efteråret, at vi kan komme tættere på det rigtige end i øjeblikket. Hvor nær vi kan nå det, skal jeg efter de erfaringer, vi her har gjort, være lidt varsom med at udtale mig om også af den grund, at vore personalemæssige ressourcer jo er begrænsede, så det er derigennem også begrænset, i hvor vid udstrækning vi fra finansministeriets side kan deltage på et tidligt stadium i budgetternes opstilling. Men disse ting er vi i alt fald opmærksom på, og jeg vil træffe de foranstaltninger, der er nødvendige.

Man kan jo også nok, synes jeg, anstille den betragtning, om den detaljerede udformning af finansloven, som vi nu kender, harmonerer med det omfang, som statsbudgettet efterhånden har fået. Jeg synes nok, at det er en overvejelse værd, om man ikke i lidt højere grad, end vi har gjort det hidtil, kan komme ind på at arbejde med rammebevillinger. Det vil jo ses, at mange af ændringsforslagene drejer sig om forholdsvis små justeringer, og jeg vil ikke udelukke, at der kan komme et tidspunkt, hvor jeg vil ønske en forhandling med finansudvalget om netop dette spørgsmål.

Jeg er blevet spurgt om min stilling til de på finanslovsforslaget anførte reserver henholdsvis for drifts- og anlægsudgifter, reserver, der nu er ansat til i alt 70 mill. kr. Jeg er først blevet spurgt om min vurde-

ring af, hvorvidt disse reserver er tilstrækkelige, og her må jeg igen henvise til de erfaringer, som er gjort, og som må tilsige den allerstørste forsigtighed med hensyn til garanti for, at reserverne er tilstrækkelige. Jeg skal derfor på det punkt nøjes med at sige, at vi naturligvis i finansministeriet vil udfolde meget store bestræbelser for at holde tillægsbevillingsansøgningerne nede, således at de kan rummes inden for reserverne.

Det er rigtigt, at jeg har lovet at drøfte spørgsmålet med finansudvalget, hvis vi når til en situation, hvor de konkrete bevillingsansøgninger er ved at nå op til det loft, der er for reserverne; jeg har lovet at drøfte, hvad der så var at foretage. Det kan jeg godt bekræfte her. Jeg må gøre den tilføjelse til denne bemærkning, at der herved naturligvis ikke kan tages hensyn til de stigninger ud over det budgetterede, der trods alt måtte vise sig i de lovbundne udgifter. Det er jo dem, vi i de forløbne år navnlig har haft overraskelserne med, og det er ikke til at sige helt med sikkerhed, hvorledes det kommer til at stille sig i tiden fremover.

I omtalen af de udgiftsstigninger, der påregnes, nævnte det ærede medlem hr. Damsgaard, at der skulle ansættes 5.000 personer flere i centraladministrationen i det kommende år. Det ærede medlem brugte udtrykkelig udtrykket centraladministrationen. Jeg går ud fra, at anvendelsen af dette udtryk må være en lapsus, og at det ærede medlem har regnet med, at der var tale om nyansættelser under statens virksomhed overhovedet. Jeg går ud fra, at det ærede medlem her tager sit udgangspunkt i den redegørelse, der blev sendt — jeg tror det var den 12. februar — til finansudvalget, en redegørelse for udgiftsstigninger og også for stigninger i lønomkostninger. Den er optrykt i betænkningen fra finansudvalget af 26. februar, og jeg vil gerne citere et afsnit, som drejer sig om dette forhold. Der står her:

„På medhjælpskontoen er der en stigning på ca. 383 mill. kr. Hoved halvdelen af denne stigning er dog ikke af reel karakter, men opstår i forbindelse med overgangen til standardkontoplan, der har medført, at der på medhjælpskontoen i en lang række statsvirksomheder nu ikke alene konteres månedslønninger,

[Finansministeren.]

men også lønninger til arbejdskraft på time- og ugeløn. Af den resterende del af stigningen skyldes ca. 100 mill. kr. den generelle lønstigning, og et beløb af omtrent samme størrelse fremkommer ved en forøgelse af personalet. Udvidelser er navnlig sket inden for undervisningsvæsenet, den grønlandske administration og politikvæsenet.“

Jeg går ud fra, at man så simpelt hen regner med, at hver af de nyansatte koster en snes tusind kroner, og det giver 5.000 personer. Jeg vil gerne føje nogle kommentarer hertil. Nedsættelsen af arbejdstiden i 1961 fra 48 til 45 timer ugentlig har for visse statsvirksomheder nødvendiggjort personaleforøgelse, som er sket gradvis og delvis i tiden forud for den 1. april 1963, men merudgiften kunne kun i begrænset omfang tages i betragtning ved udarbejdelsen af sidste års finanslovsforslag. Dernæst: forsvarets stampersonel er i finansåret 1962-63 forøget med godt 1.500 mand, som man på det ordinære finanslovsforslag for 1963-64 har medtaget løn til. Det kan tillige nævnes, at driften af veterinærkontrollen ved de autoriserede eksportslagterier er overtaget af staten, således at lønudgifterne til det bestående personale på 360 mand nu afholdes af det offentlige. Disse forhold er altså ikke udtryk for, at man i det kommende år vil trække yderligere personale til staten, men udtryk for, at udgifterne først nu har kunnet medtages i finanslovsforslaget.

For undervisningsvæsenet og den grønlandske administration, hvor udvidelserne procentvis er ret betydelige, er der grund til at gøre opmærksom på, at nyt personale i vid udstrækning kan ansættes, uden at det private arbejdsmarked af den grund mærker større knaphed. Det drejer sig nemlig dels om nyuddannede lærerkræfter, dels om personale udvalgt blandt grønlandere. Selvfølgelig kan der derudover blive tale om, hvad jeg vil kalde reelle nyansættelser, der også kan indvirke på arbejdsmarkedet. Der er godkendt en midlertidig forøgelse af posttjenesten, der bliver indsat en ny statsbanefærge, og banernes tekniske tjeneste bliver udbygget. Det er klart, at alt dette medfører et vist arbejdskraftbehov, men jeg synes, at når man nu opererer glat væk med et tal

som 5.000 bare på grundlag af en gennemsnitsberegning, er det rimeligt at kommentere det lidt nærmere, som jeg her har gjort det.

Der har været talt meget om besparelser. Det er en diskussion, vi har haft nogle gange, og jeg ser ingen grund til ved denne lejlighed at gå meget stærkt ind derpå. Jeg kan kun gentage, hvad jeg har sagt før, at vi både ved udarbejdelsen af finanslovsforslaget og ved gennemgangen af ændringsforslagene i finansministeriet har søgt at holde igen mest muligt, og jeg tror stadig væk mine kolleger vil være i stand til at bekræfte denne tilbageholdende linje. Det er klart, at vi også fortsat over for nye bevillingsansøgninger vil følge samme tilbageholdende praksis og begrænse de bevillinger, der kan blive tale om, til det absolut nødvendige.

Der har under debatten været henvist til en kronik, som overtoldinspektør Damsgaard Hansen har skrevet i Berlingske Tidende — jeg tror, det var i går. Når den nu har spillet en så stor rolle i debatten, må jeg måske have lov til at sige, at den efter mit skøn er lidt for løs i sammenføjnngen til at berettige til en så håndfast udnyttelse af den som sket her. Men jeg vil ikke afvise, at der ligger problemer af denne art, og at det er ting, vi må se på. Vi har jo allerede flere organer til at tage sig af disse problemer. Det er svært at sige, hvor meget der er kommet ud af dette arbejde, noget er det vel. Spørgsmålet er, om vi på en eller anden måde skal bruge de eksisterende organisationer — forvaltningsnævnet, administrationsudvalget og hvad de nu hedder — eller vi skal til på en ny måde at tage det op.

De råd, der i denne forbindelse er givet, og de råd, der i det hele taget er givet med hensyn til besparelser, vil vi naturligvis være opmærksom på. Jeg vil gerne her sige, at jeg er ikke indstillet på, at det er ting, der bare skal knipses til side, men jeg må så føje til, at det i mange tilfælde jo er noget lettere at stå og sige, at der må kunne spares, og måske også pege på et eller andet generelt område, end det er i praksis dels at finde mulighederne, dels at realisere dem.

Når det er sagt, må jeg føje til, at det forekommer mig at være et noget egenartet

[Finansministeren.]

besparelsesforslag, som er stillet af de ærede medlemmer af venstre og det konservative folkeparti i finansudvalget, og som — hvis jeg må have lov til at citere fra tillægsbetænkningen; det er ændringsforslag nr. 1239 — går ud på at indføje en tekst-anmærkning, som siger:

„Det påhviler finansministeren i finansåret 1963-64 at træffe sådanne forholdsregler, at der på finansloven opnås en samlet besparelse på 200 mill. kr.

Besparelsen fordeles på forskellige poster efter regeringens skøn og optages på lov om tillægsbevilling for 1963-64.“

Jeg skal helt bortse fra de betragtninger, hvormed man begrundede denne særlige indsats på spareområdet, betragtninger, som for mig at se fortrinsvis tager sigte på at skjule, at det er meget få og som helhed også små besparelser, konkrete besparelser, man foreslår. Det, jeg hæfter mig ved, er, at det er en overordentlig vid bemyndigelse, man herigennem giver regeringen og finansministeren. Må jeg have lov at sige det på den måde, at man kan jo opfatte det som en meget vidtgående tillidserklæring både til finansministeren og til regeringen, for det, man siger, er i virkeligheden: efter at vi nu har accepteret hele dette finanslovsforslag, med undtagelse af 22 mill. kr., og ikke har haft noget at indvende imod alle de konkrete udgifter, overlader vi det til regeringen at finde ud af, hvor disse 200 mill. kr. skal spares. Det er jo i virkeligheden det, man gør.

Må jeg have lov at spørge: er det fuldstændigt ligegyldigt, hvor vi — hvis vi tiltrådte ændringsforslaget — fandt disse 200 mill. kr.? Kunne vi på forhånd få, om jeg så må sige, absolution for hvad som helst, vi ville foretage os inden for denne ramme, altså ligegyldigt hvor vi ville gå til sagen?

Jeg synes altså, at det er en meget vidtgående bemyndigelse. Det ærede medlem hr. Thestrup henviste til, at jeg i sin tid som forsvarsminister havde haft en tilsvarende bemyndigelse. Det undrer mig lidt, at netop det ærede medlem hr. Thestrup henviser hertil, for hvis jeg ikke husker meget galt, var netop det konservative folkeparti imod at give denne bemyndigelse dengang. Der var i alt fald den

forskel fra det, der her foreslås, at besparelserne dengang var begrænset til et enkelt hovedråd, hvor det måske var mere naturligt, at man satte et samlet beløb, da man dér arbejdede med en rammebevilling. At udvide dette princip til at gælde hele finansloven forekommer mig altså at være meget vidtgående.

Når jeg for mit vedkommende ikke kan tiltræde dette ændringsforslag, er det, fordi det er formet som en forpligtelse til at finde disse 200 mill. kr., og selv om jeg ikke vil afvise, at der kan findes et eller andet beløb, — og vi vil gå tingene igennem med henblik herpå — har jeg efter den gennemgang, vi allerede har foretaget, ingen tro på, at det er muligt at finde et beløb af den nævnte størrelsesorden. Det har jeg også tidligere sagt, og derfor må jeg fraråde, at dette ændringsforslag vedtages.

Der er i øvrigt under debatten omtalt visse andre ændringsforslag og enkelte bevillinger. Herom skal jeg for mit vedkommende indskrænke mig til at henvise dels til de begrundelser, der er anført i tillægsbetænkningen og i bilagene, dels til de bemærkninger, der er gjort af de ærede ordførere hr. Kaj Andresen og fru Grethe Philip. Endvidere skal jeg gøre opmærksom på, at ministeren for kulturelle anliggender nærmere vil omtale ændringsforslag nr. 1382.

Jeg skal hermed anbefale alle de ændringsforslag, der har opnået tilslutning fra hele finansudvalget eller fra et flertal af finansudvalgets medlemmer.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Jeg skal gerne på det ærede medlem hr. Damsgaards anmodning give en saglig orientering vedrørende ændringsforslag nr. 1382 til § 27.

Som bemærket af det ærede medlem har jeg overtaget denne sag fra undervisningsministeriet. Ved min tiltrædelse forelå der et af arkitekt Koppel udarbejdet detailprojekt, godkendt af boligministeriet. Vedrørende sagens behandling har jeg givet en udførlig redegørelse i finansudvalget. Jeg skal gerne her gentage visse saglige enkeltheder af særlig interesse.

Kunstmuseets bygning indviedes i 1896. Seks år efter nedsattes en kommission — og nu citerer jeg ordret med den højtærede formands tilladelse —

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

„med den opgave at afhjælpe den allerede i længere tid følte pladsmangel i museet.“

Ja, sådan stod der i kommissoriet i 1902.

Allerede denne kommission foreslog bl. a. en overbygning af gårdene, men der skete i øvrigt intet, og siden er der faktisk intet sket til afhjælpning af museets pladsmangel, ud over at museet til ophængning af en særlig af Rump skænket samling fik bygget en ny sal ved delvis overbygning af den ene gård.

Så fik man for 10 år siden det yderst beskedne anneks på Kastelsvej. Ellers er der intet sket ved bygningen, medens til gengæld samlingen af kunst er fordoblet. Der er ikke ved rigtig museal ophængning plads til indeværende århundredes kunst.

I 1938 nedsattes en ny kommission, der barslede med en betænkning i 1944, og den gik ud på store tilbygninger til museet i parken. En plan gik ud på, at man skulle udbygge museet mod Ørstedsparken, en anden, at der skulle indrettes pavilloner langs med Sølvgade, en plan, der ikke kunne føres ud i livet og nu er forladt af alle sagkyndige.

I 1958 genfremsatte museet planen fra 1902 for dog at få noget — planen om overdækning af de 2 gårde. Ved skitseprojekteringen ansloges omkostningerne til små 3 mill. kr. Til detailprojektering af denne plan stilledes 60.000 kr. til rådighed, altså i januar 1960.

Under igangsætningen af denne detailprojektering, der for første gang siden bygningens opførelse satte arkitekter i stand til i samarbejde med museets folk i dybden at undersøge bygningens virkelige konstruktion og muligheder, fremkom ideen til den plan, hvis honorering vi debatterer i dag, og hvis skæbne skal afgøres i dag.

Da de nye tanker om en større udnyttelse af bygningen fremkom, bad man den kgl. bygningsinspektør om at konkretisere disse tanker i et skitseprojekt, således som det er bygningsinspektørens opgave. Men

det viste sig for arkitekten, at et skitseprojekt ville blive uansvarligt, før man kendte bygningens virkelige konstruktion. Allerede den indledte detailprojektering af den første overbygningsplan havde nemlig afsløret, at Dahlerups museumsbygning i sin konstruktion og bygning ikke svarede til de foreliggende tegninger af bygningen. Der var faktisk ikke 2 mål, der svarede til tegningerne. Det samme forhold fra samme arkitekt har skabt betydelige kalamiteter på det kgl. teater, der også er bygget af Dahlerup. På kunstmuseet medførte det nu, at hvert rum måtte gennemmåles og hver konstruktion gennemundersøges, og det er altså dette fundamentalt nødvendige arbejde, visse medlemmer af det høje ting ikke vil honorere.

Ideerne voksede frem af selve den nødvendige, men uforudsete og meget tidkrævende opmåling af bygningen, der afslørede rum, der kunne anvendes på langt mere hensigtsmæssig måde, og faktisk uudnyttede arealer. Da arbejdet på skitseprojektet herved kom til at knytte sig til den minutløse detailopmåling, skiftede skitseprojekteringen ligesom af sig selv karakter til en detailprojektering. Det var denne ændring, der i dyb interesse for undersøgelsen af ideernes praktiske bærekraft skete på den ofte anførte egne risiko, og som resulterede i det store detailprojekt, der blev færdigt, før den fornødne bevilling hertil var sikret.

Jeg har hermed besvaret det ærede medlem hr. Damsgaards spørgsmål: hvem har anmodet teknikerne om at udarbejde projektet?

Det nye forslag har ikke blot øget udstillingsarealet med 67 pct., men har yderligere skaffet den udvidelse af arbejdsrum til forskning og konservering, som et tidsvarende museum kræver. Det har yderligere givet museet en foredragssal til henvendelse af et par hundrede mennesker, som muliggør, at museet kan delagtiggøre større kredse i forståelsen af samlingerne og medvirke til at levendegøre museets oplysende virksomhed, noget, som hele vort folke-

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

kulturelle arbejde i allerhøjeste grad er interesseret i. Alt dette inden for museets nuværende mure uden at ændre facade og uden indgreb i parken.

Der er desuden opnået, hvad der er meget væsentligt, en naturlig, logisk og hensigtsmæssig rundgang gennem udstillingssalene.

Jeg har hermed besvaret det ærede medlem hr. Damsgaards andet spørgsmål: hvad skal staten med dette materiale?

Museet, der var forældet ved indvielsen i 90'erne, vil kunne gøres tidssvarende. Den nuværende museumssagkundskab går helt og fuldt ind for planen. Jeg har selv indgående beskæftiget mig med kunstmuseets pladsvanskeligheder i min undervisningsministertid fra 1953 til 1957. Jeg søgte at få afstøbningsstillingen flyttet ud af museet, og den sidste plan gik ud på en anbringelse i Lyngby. Men selve tanken om udflytning mødte, som man erindrer, fanatisk modstand.

Det er det nu foreliggende forslag, der efter min bedste overbevisning løser problemerne bedst. Tidligere museumsinspektør Leo Swanes votum har jo ofte været fremført i pressen. Med al respekt for Leo Swane som kunsthistoriker kan jeg dog ikke tillægge hans alenestående kritik af bygningen vægt. Swane fremsatte i 1927 et forslag til ombygning af museets midterparti og til indretning af Sølvgades kaserne til afstøbningsstillingen; men i betænkningen af 1944 forlod han denne plan og gik ind for de store tilbygninger — en plan, han også bagefter forlod. Dette er Leo Swanes konstruktive bidrag til løsningen af museets pladsproblemer. Mig bekendt har direktør Swane, der for 10 år siden forlod museet, før sin udtalelse for nylig end ikke set tegningerne og planerne til det nye forslag. Jeg venter derfor, at forslaget vil blive gennemført som byggearbejde, og det er opført på statens anlægsprogram for de kommende tre år til påbegyndelse i finansåret 1965-66.

Hvis det havde været mig muligt at forelægge en første rate af byggebevillingen sammen med bevillingen til projekteringsudgiften, ville der formentlig ikke have været noget problem. Nu er der mennesker, der har fået den opfattelse, at bevillingen

er spildt, men det er ikke tilfældet; bevillingen og museets gennemførelse er adskilt ved en pause.

Fra anden side, bl. a. fra medlemmer af finansudvalget, har man nævnt den mulighed, at man i stedet for udbygning af statens museum for kunst kunne foretrække en udbygning af de store provinsbyers kunstmuseer i Århus, Odense og Ålborg i forbindelse med en helhedsløsning af kunstmuseumsforholdene her i landet. En sådan tanke kan jeg ikke gå ind for.

Museets samlinger, der er tilvejebragt gennem mange års planmæssige indkøb og ved private gaver, udgør en helhed. Statens museum for kunst er i dag den eneste tilnærmelsesvis fuldgyldige samling af dansk kunst, omfattende alle former for billedkunst, skulptur, maleri, tegnekunst og grafik. Ej heller de værdifulde samlinger af udenlandsk kunst kan deles. Museet repræsenterer traditionen i vort kunstliv og burde være stedet, hvor udviklingen så at sige skulle kunne aflæses, f. eks. finder man i den ældre afdeling forudsætningerne for vor guldalderkunst, de samlinger, som danske kunstnere gennem tiderne har hentet belæring og inspiration af. Der må jo være et sted, hvor det kunsthistoriske studium kan møde et samlet materiale. Udbygningen af de store kunstmuseer i provinsen er et problem, der, sideløbende hermed, kræver sin løsning. Det er i øvrigt glædeligt at se den interesse, der har vist sig i befolkningen, dér hvor museumsmulighederne foreligger. Dansk billedkunst bør have en lige så central placering i vor kulturelle verden som dansk digtning. Det er baggrunden for, at jeg i dag anbefaler den foreslåede bevilling på 592.000 kr. til erhvervelse af projektet. Beløbet er beregnet som vederlag for den tid, der hidtil er anvendt på arbejdet, alt efter de normale honoreringsregler, der anvendes af staten.

Ingen er vel nærmere end jeg til at beklage, at en detailprojekteringsbevilling til vederlæggelse af dette arbejde ikke er blevet søgt på det rette tidspunkt. Ingen har over for finansudvalget og det høje ting beklaget dette mere end jeg. Byggesagen kom som sagt til mig ved ministeriets oprettelse, godkendt af boligministeriet. Jeg søgte, da jeg omhyggeligt havde gennemgået planer og tegninger, at få den nødvendige andel i

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

byggekvotaen for på grundlag heraf at kunne stille forslag om bevilling til bygge-riets gennemførelse. Men på dette tidspunkt, ved årsskiftet 1961-62, var byggesituationen strammet. Arbejdet ville ikke kunne sættes i gang. På det tidspunkt — det var nogle måneder efter ministeriets oprettelse — erfarede jeg, at der ikke havde foreligget den nødvendige projekteringsbevilling, og jeg besluttede mig straks til at forelægge sagen for finansudvalget. Også jeg mener, det er en alvorlig fejl, at finansudvalget ikke har fået denne bevilling forelagt straks. Også jeg mener, at der ikke bør afholdes udgifter, der ikke har nogen behørig hjemmel på finansloven eller ved tilslutning fra finansudvalget; men — det må jeg tilføje — her lå det så at sige færdige arbejde på mit bord, et arbejde, som i sin løsning og sin gennemtænkte og fuldstændige analysering af alle de glemte muligheder i museumsbygningen må lægges til grund for enhver fremtidig ombygning af museet. Skulle dette arbejde ikke vederlægges?

Jeg mente, at jeg åbent måtte lægge for dagen det kludder, der havde bevirket, at bevillingen ikke var søgt. Jeg måtte oplyse, at arkitekt og teknikere havde været så optaget af denne opgave, at de havde lavet arbejdet uden bevillingsmæssig sikkerhed for vederleggelsen, men også — det vil jeg gerne tilføje — i fælles tillid til, at dette arbejde blev så godt, at planen ville blive gennemført og dermed vederlagt. Museums-sagkundskaben støttede dem; statens bygge-sagkyndige fra boligministeriet støttede dem. Havde forslaget været ubrugeligt, således som de tidligere forslag uvægerligt var, havde jeg ikke foreslået nogen bevilling; så var arbejdet efter min mening sket på egen risiko, men forslaget var ikke blot ikke ubrugeligt; det var en fuldstændig uventet klar udnyttelse af den store, hidtil pladsødende museumsbygning. I snart 70 år har de ansvarlige museumsledelser på værdifuld måde øget samlingerne gennem de årlige bevillinger. Jeg vil gerne gøre det høje ting opmærksom på, at i de sidste 10 år er der fra privat side og af private legater og fonds ydet gaver i større omfang end gennem de årlige statsbevillinger.

Skal da disse samlinger således tilvejebragt ikke komme folket til gode? Vi må

spare — ja, det bør ske. Men vi kan ikke i dag på kunstmuseet få et fuldt indtryk af dansk kunsts udvikling, ganske simpelt fordi museet er for lille eller rettere sagt for dårligt indrettet.

De mennesker, der efter et mægtigt arbejde — det første i snart 70 år — har påvist dette ved en tilbundsgående detailundersøgelse og kommer med et forslag, der afhjælper manglerne, fortjener de ikke i alt fald at blive vederlagt for den arbejdstid, de har stillet til rådighed, bl. a. for det målingsarbejde, som er fundamentalt nødvendigt for ethvert arbejde i fremtiden? Det er det jeg mener med, at arkitekter og teknikere har et moralsk krav på at blive vederlagt.

Men lad mig så også sige et par ord om resultatet af den embedsmandsmæssige undersøgelse, som justitsministeriet har foretaget på grundlag af alle sagens akter og byggeudvalgets protokollerede forhandlinger. Det ærede medlem hr. Damsgaard var inde på sagen og forelagde et referat afgivet af mig til finansudvalget; men jeg må jo sige, at det ærede medlem ikke var ganske fair i sin gengivelse af dette citat. Det ærede medlem standsede op over for en passus, som det åbenbart ikke passede det ærede medlem at fremføre. I det af mig til finansudvalget afgivne dokument om justitsministeriets erklæring hedder det endvidere — jeg beder om den højtærede formands tilladelse til et citat:

„Det bemærkes imidlertid, at yderligere oplysninger, der ændrer blot nuancer i vurderingen af, hvad der er foregået, især i byggeudvalgsmøderne, helt kan ændre den retlige vurdering af sagen.“

Det er for mig en helt væsentlig ting, at det, de ansvarlige myndigheder, herunder både fagministerier og det høje ting, bør søge at nå frem til i enhver sag, er dennes bedst mulige saglige løsning. Denne løsning er der nu i denne sag tilvejebragt grundlag for. Jeg beklager meget det ærede medlem hr. Skræppenborg-Nielsens motivering: enten har man en bevillingspraksis eller ikke. Det er, når beklagelse er fremsat, at sætte de formelle hensyn højere end de saglige og reelle og må betragtes som et nej til en positiv kulturpolitik på et væsentligt område.

Til slut dette: Uanset at jeg erkender de

[Ministeren for kulturelle anliggender.]

alvorlige fejl, der bevillingsmæssigt er passeret i denne sag, anmoder jeg det høje ting om at vedtage bevillingen på 592.000 kr. Jeg mener, vi bør købe det foreliggende arbejde til den arbejdspris, det har kostet, så at det står til disposition, når arbejdet endelig om et par år kan gennemføres. Der er for mig ikke skygge af tvivl om, at landets kunstnere på den bildende kunsts mange områder vil støtte regeringens bestræbelser for ikke at afbryde denne bro til fremtiden. At afbryde denne bro er jo praktisk talt et nej til en aktiv kulturpolitik på et væsentligt område.

Kaj Andresen: Det ærede medlem hr. Damsgaard, som selvfølgelig havde lidt svært ved at begrunde ændringsforslaget om de 200 mill. kr., mener dog stadig, at det ikke skulle være vanskeligt at finde muligheder for besparelser på 200 mill. kr. Han tror, at en udgiftsforøgelse på 1.500 mill. kr. må være nok. Hvorfra har det ærede medlem den tro? Er det den gennemgang, der er foretaget af finansloven og af ændringsforslagene, der får det ærede medlem til at mene, at der findes 200 mill. kr. at spare? Jeg ved ikke, hvorfor det ærede medlem mener, at det skulle være lettere i dag generelt at pålægge regeringen en sådan nedsættelse af udgifterne, end det var for en halv snes år siden. Det ærede medlem skulle fordybe sig lidt i læsning af betænkningen fra spareudvalget af 1950. Da blev jo netop det forslag, jeg nævnte i formiddags om 10 pct.s nedsættelse af de ikke lovbundne udgifter, forelagt samtlige ministerier, og svarene fra ministerierne er betegnende. Jeg vil gerne med formandens tilladelse citere et par stykker af de svar, der indkom fra ministerierne.

Jeg skal først nævne svaret fra arbejds- og socialministeriet, hvis chef jo var det nuværende ærede medlem hr. Poul Sørensen. Der står i dette citat:

„Jeg har samtidig og senest i forbindelse med indkaldelse af budgetforslag for finansåret 1952-53 indskærpet de under ministeriet hørende institutioner at udvise den største sparsommelighed. Det er en selvfølge, at enhver rimelig besparelse vil blive søgt indvundet og den pågældende konto ved tillægsbevillingsloven

søgt tilsvarende nedsat, men da man under det nuværende, stigende løn- og prisniveau snarere må forvente en stigning end et fald i udgifterne på de enkelte konti, anser jeg det ikke for sandsynligt, at en nedsættelse af de af spareudvalget afmærkede udgiftskonti vil få nogen reel virkning.“

Og fra trafikministeriets erklæring vedrørende anlægsudgifterne skal jeg bringe et kort citat:

„I øvrigt vil en nedskæring af anlægsbevillinger jo kun medføre en udskydning af arbejder — fordeling på en længere årrække af de nødvendige bevillinger — men ikke et samlet mindreforbrug og måske endda i det videre forløb en yderligere fordyrelse af anlæg og materiel.“

Endelig et sidste citat; det er fra undervisningsministerens besvarelse:

„Jeg kan derfor ikke tiltræde det foresatte forslag om en 10 pct.s nedsættelse af alle ikke lovbestemte bevillinger. En sådan beskæring ville ikke kunne foretages, uden at der derved ville ske uoprettelig kulturel skade for vort land. De udgifter, det offentlige i Danmark ofrer på kulturelle bevillinger, er af forholdsvis beskeden omfang i sammenligning med, hvad andre lande sætter ind.“

Jeg tror, at disse svar fra den tid også i mange tilfælde kunne anvendes i dag.

Det ærede medlem anviser dog to områder, hvor der kunne spares, nemlig på anlægsudgifterne og lønninger. For anlægsudgifternes vedkommende siger det ærede medlem, at de er steget fra 920 mill. kr. til 1.280 mill. kr., altså med 40 pct., og dér måtte man kunne finde besparelser. Men det ærede medlem beklager sig over, at oppositionen ikke har fået oplysninger og specifikationer over disse anlægsudgifter. Jeg er ikke rigtig klar over, hvad det er for oplysninger, det ærede medlem savner. I bemærkningerne til finanslovforslaget på siderne 1897-1954 er der om § 27 anført alle enkeltheder, som man kan ønske sig, en oversigt over, hvad de enkelte ministerier for det kommende år ønsker eller har på programmet af anlægsudgifter. I bilagene til ændringsforslagene til §§ 26, 27 og 28, bilagene nr. 319-385; indeholdes der også en oversigt, der viser detaljerne inden for

[Kaj Andresen.]

anlægsudgifterne. Endelig har jeg her to notater, som finansudvalget har modtaget dels et af 15. januar fra finansministeriet, der giver en redegørelse for anlægsudgifterne inden for de enkelte områder i selve finanslovsforslaget, og dels et notat, finansministeren ved et samråd har medbragt med en udførlig oversigt over, hvad anlægsudgifterne vil være efter både forslag og ændringsforslag til §§ 26, 27 og 28 under samtlige ministerier. Dette materiale skulle være tilstrækkeligt til, at man nok kunne se, på hvilke områder man skal finde et indhold til de 200 mill. kr. Det har det ærede medlem altså ikke ment var muligt.

Hvad det andet område angår, lønningerne, da har den højtærede finansminister jo beskæftiget sig med dette problem. Man har nævnt hr. Damsgaard Hansens kronik, og det er altid interessant at læse, hvad de mennesker, der er beskæftiget i institutionerne selv mener. De, der har skoen på, ved jo, hvor den trykker. Men forholdet er jo det for lønningsudgifterne, således som vi jo har drøftet det gang på gang, at dér vil det vel være nødvendigt, hvis der overhovedet skal være besparelser, at man gennemfører en rationalisering i beskæftigelsesforholdene. Den højtærede finansminister har nævnt de organer, der allerede arbejder med disse problemer. En rationalisering forudsætter imidlertid også, at lokaleforholdene og materiellet er tidsvarende. Jeg erindrer ikke, at moderniseringen af Slotsholmen i første omgang mødte større interesse fra oppositionens side, og en modernisering er jo et led i at skabe sådanne vilkår, at arbejdet i administrationen kan rationaliseres.

Det ærede medlem hr. Thestrup var inde på nogle af de samme problemer, og jeg må sige, at jeg er helt enig med det ærede medlem i betragtningen om, at det er parlamentarisk uheldigt, hvis vi i det politiske arbejde af hensyn til stemmerne ikke tør gennemføre besparelser eller andre ubehageligheder. Jeg er enig heri. Det bør være sådan i det politiske arbejde, at også ubehageligheder bør gennemføres, men synes det ærede medlem egentlig ikke, at det forslag, venstre og de konservative i denne forbindelse har stillet, i nogen grad bærer ved til bålet?

Damsgaard: I diskussionen om, på hvilke områder der skal spares, nævnedes det ærede medlem fru Grethe Philip, at $\frac{2}{3}$ af statens udgifter er lovbundne. Ja, men det kan ikke være sådan, i hvert fald for mig, at de lovbundne udgifter ikke kan ændres. Mit parti er villig til at drøfte hvad man på lovbundne områder kan opnå med hensyn til besparelser.

Må jeg så sige til den højtærede finansminister — jeg skal gøre det meget kort — at vi har jo aldrig fået et så uærlig finanslovsforslag som i år, for alle forhold taget i betragtning har man aldrig nogensinde haft så mange ændringsforslag som nu. Om de så kan være med til at rette finansloven op, så vi i kommende år kan nå det rette, ved jeg ikke, men i virkeligheden må det siges at være sådan, at det, som finansministeren startede med, at ville fremlægge et ærligt forslag, det har han i hvert fald ikke gjort, men bedre held næste gang, hvis ministeren fortsætter.

Efter finanslovsforslaget vil kontoen for statens medhjælp stige med flere hundrede millioner kroner fra 1962-63 til 1963-64, og deraf skulle, så vidt jeg har læst, de 100 mill. kr. skyldes nyansatte medhjælpere. Jeg har divideret dette tal med 20.000 kr., og det kan jo godt være, at de ikke alle sammen får det, men det giver et tal på 5.000 nyansatte. Det er rigtigt, at det ikke egentlig er statens centraladministration, det drejer sig om, det er statens mangede virksomheder, men det er altså 5.000 som staten vil trække til sig, mindst, og denne arbejdskraft trækkes ud af det private erhvervsliv, og det er i hvert fald ikke noget, man synes er særlig attraktivt. Den forklaring, vi fik om, at stigningen skyldtes kortere arbejdstid og længere ferie, er ikke noget, der virker særlig beroligende ude i de kredse, hvor jeg færdes til daglig.

Jeg fik imidlertid den opfattelse, at den højtærede finansminister er meget velvillig over for vor henstilling om at spare. At ministeren så havde nogle ironiske bemærkninger om den måde, vi har gjort det på, hvor ubehjælpomt det var, det tager vi gerne med, hvis vi får sparet de 200 mill. kr., og det forstod jeg at der egentlig var vilje til, og vi vil i finansudvalget gerne være med til sammen med

[Damsgaard.]

den højtærede finansminister at overveje de forslag, som finansministeren med det apparat, han nu har, vil kunne finde frem til bedre, end vi kan. Så vil disse forslag ikke blive helt tossede, når bare vi er med. Så jeg er helt tryk for — selv om jeg ikke kan give en blankoveksel — at finansministeren kan spare, hvor han kommer i tanker om det.

Det er næsten nødvendigt at sige noget om det ændringsforslag, vi har stillet vedrørende statens museum for kunst. Det affødte i hvert fald en meget lang forklaring, og jeg synes altså, at jeg er nødt til at sige et par ord om det igen, uden dog at gøre krav på at få en lige så lang forklaring en gang til. Vi erkender, at statens museum utvivlsomt har pladsmangel. Det er sikkert rigtigt, men det er den måde, man fremturer på, vi er utilfredse med. Vi kritiserer ikke den tanke, at pladsmangelen med tiden, når vi får råd til det, skal afhjælpes. Det er formentlig rigtigt at gøre det; men jeg vil gerne slå fast, at den højtærede minister blankt erkender den grove bevillingsovertrædelse, der har fundet sted, idet der overhovedet ikke er søgt bevilling. Kan man ikke få ansvaret placeret? Jeg synes det lød, som om det lå helt nede ved Roskilde; var der ikke et nærmere sted, man kunne placere ansvaret for, hvorfor denne bevilling ikke er søgt? Det er muligt, man havde fået den; jeg ved det ikke.

Der er altså bevilget 60.000 kr., og så går man minsandten hen og udfører et arbejde, der nu skal koste ca. 600.000 kr., hvorefter man påstår, at vi skal købe projektet. Jeg vil i hvert fald ikke være med til det, og jeg vil ikke anbefale andre at gøre det, for jeg synes, at der er sket så grove fejl i hele handlingsforløbet, at ministeren ikke kan forlange dette af os og tage det på den måde, uden at ministeren virkelig har erkendt, hvor denne fejl er. Det er det, han ikke vil, og det måtte dog være muligt at placere et sådant ansvar. Jeg tror også, det ville have en stor præventiv virkning. Vi kan ikke foretage disse store projekter og lignende arbejder uden at have bevillinger. Det kan folketinget ikke være tjent med.

Thestrup: Jeg vil gerne i min besvarelse til den højtærede finansminister sige, at det er naturligvis ikke ligeegyldigt, hvor og hvordan der spares. Der er imidlertid angivet visse retningslinjer, navnlig for besparelser gennem rationalisering og gennem begrænsning af de opgaver, det offentlige påtager sig. Tekstanmærkningen placerer ledelsen af dette arbejde det sted, hvor den naturligt også må ligge, nemlig hos regeringen. Jeg har imidlertid forstået den højtærede finansministers udtalelser sådan, at han stiller sig velvilligt over for et sådant arbejde for besparelser, og det takker jeg den højtærede minister for. Jeg håber så i udvalget nærmere at kunne drøfte forholdene med ministeren.

Finansministeren (Poul Hansen): Må jeg først bede det ærede medlem fru Grethe Philip undskyldte, at jeg ikke svarede på et af det ærede medlem stillet spørgsmål i første omgang. Spørgsmålet var i og for sig stillet til ministeren for offentlige arbejder, men da det i virkeligheden dækker mere end hans område, må jeg vistnok svare på det. Det var det spørgsmål, om der, ligesom der nu er udarbejdet et byggebudget for de kommende 3 år, også tænkes udarbejdet et budget for anlægsarbejder under ministeriet for offentlige arbejder og i og for sig også for andre områder. Hertil kan jeg svare, at det er der; der vil også på dette område fremkomme et budget. Hvornår vi kan have det færdigt, er det ikke muligt at sige på nuværende tidspunkt.

Jeg har bemærket det ærede medlem hr. Damsgaards tilsagn om drøftelse af lovbundne udgifter. Det vil imidlertid være vanskeligt at gennemføre noget, der kan få nogen videre virkning for det kommende finansår. Vi har til hensigt at se på nogle af de forskellige refusionsordninger, som gælder. Hvad der kan ligge deri, er det jo ikke muligt at sige på nuværende tidspunkt.

Det ærede medlem fastholdt, at lønstigningerne på medhjælpskontiene drejede sig i virkeligheden om at drage 5.000 eller flere fra erhvervslivet over til staten, og det ærede medlem anså den forklaring, jeg havde givet, for ikke at virke synderlig beroligende i de kredse, hvor det ærede medlem færdes. Jeg må sige, at det er

[Finansministeren.]

meget hurtigt, det ærede medlem er blevet klar over det. Jeg vil anbefale det ærede medlem at se lidt nærmere på tallene, så tror jeg, det ærede medlem vil finde ud af, at det reelt ikke drejer sig om tal af den størrelsesorden, og at der ved udgiftsstigningen også er taget allerede skete stigninger i betragtning.

For nu ikke at skuffe såvel det ærede medlem hr. Damsgaard som det ærede medlem hr. Thestrup alt for meget vil jeg gøre opmærksom på, at jeg ikke har givet tilsagn om besparelser på 200 mill. kr. Jeg har tværtimod erklæret, at jeg ikke tror på muligheden deraf, men jeg har givet tilsagn om, at vi vil fortsætte arbejdet med at finde sparemuligheder. Nu forstår jeg, at man allerede er ved at blive bange for sit eget forslag. Efter dets ordlyd overlades det finansministeren og regeringen at finde disse muligheder og fordele det besparede beløb, sådan som vi har lyst til. Sådan skal det altså alligevel ikke forstås, men man vil gerne udtale sig derom i finansudvalget. Forslaget kunne måske nok have været formuleret lidt anderledes, men jeg skal tage ad notam, hvad der sidst er sagt her.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Det ærede medlem hr. Damsgaard spurgte mig om ansvaret. Jeg har trang til at betone, at vi her i det høje ting i fællesskab har et meget stort ansvar over for kunstmuseet og dets fremtid. Samfundet har igennem generationer stået over for opgavens løsning. Vil man, når løsningen nu er så nær inden for rækkevidde, af formelle grunde lade den falde, vil denne sag ligge som en permanent forhindring, når man i fremtiden skal tage bevillinger til kunstmuseets udvidelse op til realitetsbehandling. Vi har et ansvar for sagen, og det må veje tungere end forbitrelsen over et forkludret forløb af sagens forberedende faser. Jeg har forklaret det ærede medlem det, uden at det rigtig er gået op for ham, hvorledes arkitekter og teknikere blev grebet af opgavens muligheder og gav sig i lag med den videregående løsning. Jeg ved ikke, om det er det ærede medlems agt at drive fortsat klapjagt på embedsmændene. Det naturlige er vel at fastholde

det parlamentariske ansvar, og her er det tydeligt nok, at det er den fhv. undervisningsminister Jørgen Jørgensen og mig, der har ansvaret, og derfor har den nuværende undervisningsminister Helveg Petersen og jeg også afgivet omtrent enslydende beklagelser over for de embedsmænd, der her kunne komme i betragtning.

Vi kan her i tinget enes om bevillinger til formålsbetonet undervisning og forskning, f. eks. en halv milliard til Lundtoftebyggeriet og mere end en tredjedel milliard til rigshospitalet, for blot at nævne et par eksempler, men når det drejer sig om bevillinger til bevarelse af fælles nationale værdier eller fri skabende virksomhed . . .

Formanden: Jeg henstiller, at der er ro i salen under forhandlingen.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): . . . når det drejer sig om bevillinger til bevarelse af fælles nationale værdier eller fri skabende virksomhed på almenkulturelle områder, mødes disse bevillinger, selv om de er meget beskedne, ofte, fortrinsvis i pressen, med kritik, med mistænkeliggørelse eller med direkte modstand. Stort set har der været enighed om de bevillinger og de love, der er gennemført under ministeriet for kulturelle anliggender, men på dette felt her er altså uviljen slået igennem, en uvilje, der svarer til uviljen i visse blade, og det synes jeg det ærede medlem hr. Damsgaard skulle have holdt sig for god til, når han dog gennem finansudvalget er underrettet så solidt og indgående, som tilfældet er. Det ærede medlem ønsker åbenbart — det er da i hvert fald mit indtryk — at sætte besparelserne ind i første linje over for de kulturelle bevillinger. Det ærede medlem har jo i pressen tilsluttet sig hr. Jensen-Brobys opfattelse af visse kulturværdier som gammelt ragelse. Det ærede medlem ønskede ikke i finansudvalget at se tegningerne, han ønskede ikke at gå dybere ind i selve denne sags sammenhæng, men det synes jeg det ærede medlem burde have gjort.

(Kort bemærkning).

Damsgaard: Jeg vil til den højtærede kulturminister sige, at jeg har intetsteds

[Damsgaard.]

udtalt mig om, at statens museum for kunst eller de ting, der var dér eller andre steder, var gammelt ragelse, intetsteds.

Jeg ønsker alt muligt godt for den kulturelle udvikling, også for statens museum for kunst, men det, der her er tale om, højtærede minister, det er misbrug af en bevilling, som man ikke havde, og nu kommer man og vil have det efterbetalt. Man fik en bevilling på 60.000 kr. og så lod man — jeg skal ikke sige hvem, jeg er ikke på jagt efter nogen — men man lod det skride, og så lavede man projektering, endda detailprojektering, vel vidende at man ingen bevilling havde dertil, ikke havde lov dertil, for 600.000 kr. Nu kommer den højtærede minister her og siger: af moralske grunde skal folketinget honorere det; jeg kan afkøbe teknikerne det for 592.000 kr., jeg vil købe det. Vi har ingen besked fået om, at der er penge nogen steder til at anvende dette projekt til statens museum for kunst. Udtalelsen om, at jeg har gjort mig til talsmand for, at den kulturelle udvikling skulle syltes eller ikke fremmes, vil jeg gerne tilbagevise, inden forhandlingen slutter.

Ministeren for kulturelle anliggender (Bomholt): Der foreligger en beklagelse. Når den er afgivet, står vi over for de rent saglige omstændigheder ved det forslag, der her er stillet. Dette forslag er af en sådan karakter — det har jeg omhyggeligt gjort rede for — at ingen fremtidig udbygning af kunstmuseet kan komme uden om de tanker og planer, der er nedlagt i disse tegninger. Jeg har endvidere meddelt, at byggeriet er opført på statens 3-årige byggeplan. Regeringen agter altså at videreføre tanken om disse byggerier. Det ærede medlem har i finansudvalget, jeg tror det var især ved det sidste møde, gået meget energisk mod de kulturelle bevillinger, om det så var statens kulturfond, beklaget, at disse bevillinger var ydet, og spurgt, om man dog ikke kunne stryge disse bevillinger, skønt det ærede medlems parti havde stemt for dem.

(Kort bemærkning).

Damsgaard: Hvorvidt disse planer, der nu er udarbejdet, eller detailprojekteringen

skal videreføres, det ved jeg ikke. Jeg kender jo ikke planerne, men jeg har set, at den tidligere direktør for kunstmuseet har udtalt, at det var ikke planer, der egnede sig for kunstmuseet. Jeg har næsten lige så god tro til den tidligere direktør Swanes evne til at bedømme disse planer som til den nuværende kulturministers.

Jeg må tilbagevise de påstande, som ministeren nu fremsætter om, at jeg i finansudvalget, hvorfra man i øvrigt ikke må referere, hvad der er sagt, i samrådene har sagt noget om, at de kulturelle bevillinger ikke skulle fremmes. Når der var rimeligt grundlag for det, har jeg i mit parti været med til at fremme kulturelle bevillinger, men vi erkender, at der også på disse områder måske kan være grund til at holde igen, fordi vi simpelt hen ikke har råd til det. Gid denne opfattelse kunne gå ind også hos den højtærede kulturminister!

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Ændringsforslag nr. 1
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4703)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 2 og 3
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 2 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4703)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 4-8
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9
vedtoges med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslag nr. 10
vedtoges med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 11-136
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 137
forkastedes med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 138-342
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 343
forkastedes med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 344 og 345
vedtoges med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 346-448
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 3-6 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4703-05)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 449-471
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4705)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 472-474
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 475
forkastedes med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 476-493
vedtoges enstemmigt med 152 stemmer; 10 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 494-621
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4705)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 622
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 9 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4707)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 623-628
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 10 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4707)
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 629-791
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 792
forkastedes med 98 stemmer mod 64.

Ændringsforslagene nr. 793-795
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 796
forkastedes med 98 stemmer mod 64.

Ændringsforslagene nr. 797-800
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 801
forkastedes med 98 stemmer mod 63; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 802-814
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 816 til ændringsforslag nr. 815
forkastedes med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslag nr. 815 og ændringsforslagene nr. 817-1182
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1183
forkastedes med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslag nr. 1184
vedtoges med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslag nr. 1185
vedtoges med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 1186-1194
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1195
vedtoges med 152 stemmer mod 10

Ændringsforslagene nr. 1196-1213, ændringsforslag nr. 11 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4707) og ændringsforslagene nr. 1214-1238
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1239
forkastedes med 98 stemmer mod 64.

Ændringsforslag nr. 1240-1260
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1261
forkastedes med 98 stemmer mod 64.

Ændringsforslagene nr. 1262-1284
vedtoges uden afstemning.

Underændringsforslag nr. 1286 til ændringsforslag nr. 1285
forkastedes med 97 stemmer mod 64; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1285 og ændringsforslagene nr. 1287-1323
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1324
forkastedes med 152 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 1325-1375
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1376
vedtoges med 98 stemmer mod 63.

Ændringsforslagene nr. 1377-1381
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1382
forkastedes med 92 stemmer mod 66; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene 1383-1389
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1390
vedtoges med 150 stemmer mod 10.

Ændringsforslagene nr. 1391-1412
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1413
forkastedes med 98 stemmer mod 62.

Ændringsforslagene nr. 1414-1417
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1418
vedtoges enstemmigt med 150 stemmer; 10 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 1419-1428
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1429
vedtoges med 98 stemmer mod 62.

Ændringsforslagene nr. 1430-1483
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1484
vedtoges enstemmigt med 149 stemmer; 10 medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1485
forkastedes med 98 stemmer mod 60; 1 medlem tilkendegav, at han hverken stemte for eller imod.

Ændringsforslagene nr. 1486-1525, ændringsforslag nr. 12 uden for tillægsbetænkningen af *finansministeren* (se sp. 4707), ændringsforslag nr. 1526, ændringsforslag

nr. 13 uden for tillægsbetænkningen af finansministeren (se sp. 4707) og ændringsforslagene nr. 1527-1530 vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1531 forkastedes med 98 stemmer mod 61.

Ændringsforslagene nr. 1532 og 1533 vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter at forhandlingen om og afstemningen over ændringsforslagene er tilendebragt, skal jeg afbryde forhandlingen om finanslovsforslaget, idet dette som helhed vil komme til forhandling i et møde i morgen, fredag.

Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler socialministeren, at han ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Om inddrivelse af underholdsbidrag m. v.) og

forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sydøstjylland m. v. (Brejning).

Medlem af folketinget Thisted Knudsen har meddelt mig, at han ønsker til undersøgelsesministeren at stille følgende spørgsmål:

„Vil ministeren under henvisning til den saglige kritik medvirke til, at den nye karakterskala, jfr. undersøgelsesministeriets bekendtgørelse af 4. december 1963, gøres til genstand for fornyet overvejelse, og at dens ikrafttræden eventuelt søges udsat?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Socialministeren (Bundvad): Hermed har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om offentlig forsorg. (Om inddrivelse af underholdsbidrag m. v.)*.

Baggrunden for lovforslaget er et ønske fremsat af det folketingsudvalg, som har behandlet det her i tinget fremsatte forslag til lov om inddrivelse af underholdsbidrag.

Efter dette lovforslag skal underholdsbidrag, som har været forfaldne i mere end 5 år, ikke kunne inddrives ved pålæg om løntilbageholdelse eller ved afsoning. Folketingsudvalget har imidlertid givet udtryk for, at denne regel ikke bør medføre en begrænsning i adgangen til at inddrive de bidrag, som er blevet udlagt forskudsvis af det offentlige, ved løntilbageholdelse. Det foreliggende forslag går derfor ud på, at bestemmelsen i forsorgslovens § 97, som henviser til inddrivelseslovens regler, ændres således, at de forskudsvis udlagte bidrag i 20 år kan inddrives ved løntilbageholdelse.

I lovforslaget er endvidere optaget en bestemmelse om, at forsorgslovens § 102, stk. 3, ophæves. Efter denne bestemmelse kan det bidrag, som kan pålægges en fader i anledning af en fødsel, ikke udbetales forskudsvis af det offentlige, når fødslen uden betaling finder sted på rigshospitalets fødeafdelinger eller på fødselsanstalten i Jylland. Da fødsel også på andre hospitaler og sygehuse nu er gratis for sygekassemedlemmer, er det ikke nogen særlig fordel, at fødsel foregår på rigshospitalet eller på fødselsanstalten i Århus. Der er derfor ingen grund til, at bidrag i sådanne tilfælde ikke skulle kunne udbetales forskudsvis, og bestemmelsen herom foreslås derfor ophævet.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til velvillig behandling i det høje ting.

Jeg har endvidere den ære for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om udvidelse og ombygning af institutionerne ved forsorgscentret for Sydøstjylland m. v. (Brejning)*.

Jeg tillader mig at fremsætte lovforslaget nu, selv om jeg på grund af det sene tidspunkt ikke forventer, at lovforslaget kan færdigbehandles i indeværende samling. Forholdene på centralinstitutionen i Brejning er imidlertid af en sådan karakter, at en ansvarlig socialminister ikke kan undlade snarest muligt at lade bestyrelsen for statens åndssvageforsorgs indstilling om forbedring af de bygningsmæssige forhold gå videre til det høje ting.

Dansk åndssvageforsorg har i dag en alvorlig pladsmangel, og en væsentlig del af de pladser, der findes, er ganske utids-